

НЕГЕ ГАЗЕТ ОҚЫМАЙМЫЗ?

БАСПАСӨЗГЕ ЖАЗЫЛУ НАУҚАНЫ ЖҮРІП ЖАТҚАН КЕЗДЕ КӨЗІ АШЫҚ, КӨКІРЕГІ ОЯУ БІР ЖАҚСЫ ТАНЫСЫМНАН «ГАЗЕТ ОҚИСЫҢ БА, ҚАНДАЙ ГАЗЕТТЕР ОҚИСЫҢ?» - ДЕП СҰРАДЫМ. ОНЫҢ ЖАУАБЫ МЫНАДАЙ БОЛДЫ: ОЙ, СЕН ДЕ ҚЫЗЫҚСЫҢ, ҚАЗІР КІМ ГАЗЕТ ОҚЫП МИЫН АШЫТЫП ЖАТАДЫ, СМАРТФОН БАР ЕМЕС ПЕ, ТЕЛЕДИДАР БАР, СОЛ ДА ЖЕТЕДІ – ДЕДІ. ТҮСІНДІМ КІМНЕН СҰРАП ЖАТҚАНЫМДЫ...

Осы орайда есіме 80-нен асқан қарт тарихшы-өлкетанушы, газет оқымайынша ішкен асы бойына сіңбейтін Нұрқалбайұлы Құлтай түсіп кетті. Әр апта сайын ұзын саны 10-нан астам орысшасы бар, қазақшасы бар газет сатып алып, апта бойы соларды рухани азық ретінде оқып, өзіне керек деректерін қиып алып, сақтап қойып, керек кезде пайдаланатын ағамызға қызықты.

Одан кейін Көксу ауданының Балпық би кентінің тұрғыны, досымыз, әріптесіміз, Кенжебек Бектемісовтың де газет жаздырып алып оқитынына бір таңқалдым. Қашан барсаң да столдың үстінде үйіліп жатқан газеттерді көресің: облыстық, аудандық газеттердің арасында «Қазақ әдебиеті» газеті жүреді. Ауданда осы газетті жаздырып алатын бірден-бір оқырман осы Кенжекең. – «Қазақ әдебиетіне» жазып жүргеніңіз жоқ, онда неге сонша қызығасыз? – дегенде айтқаны: – Бұл газет біздің руханиятымыз ғой. Газет біздің ақтандақтарымызды айтуға жарады. Өткір мақалалар жарық көрді. Ұлт мәселесін ұдайы жазды. Біздің әдебиетіміздің төрдегі газеті ғой бұл – деген еді.

Оқырманның атын атамай-ақ қояйын, қысылып қалар «неге жаздыңыз?» – деп, біздің өңірде қазақша, орысша газеттермен қатар шетелдік газеттерді, олардың ішінде «Нью-Йорк таймс» газетін жаздырып алып оқитын оқырман бар екен. Қалайша қуанбасқа! Айтайын дегенім, мұндай газет оқырмандары аз емес. Ол дегеніміз баспасөздің, қағаз басылымдарының әлі сұранысы бар екенін байқатады. Ел іздеп жүріп оқитын басылымдар бар. Алайда, интернет өмірімізге енгелі газеттің ролі кемігені рас. Біз де өзгердік. Ақпаратқа деген сұранысымыз да өзгерді. Газет-журнал оқымайтын болдық. Неге?

Жалпы, байқағаным, жасымыз

да, қартымыз да жарыса газет – журнал оқитын кезіміз артта қалғандай. Ақпарат көзінің негізі болып табылатын газеттер сияқты басылымдар қазір неге сұранысқа ие болмай қалды? Газетке шұқшиып отырғанша, интернетке кіріп қарап алмаймын ба керегімді дейтін жандарға газет оқудың пайдасы мынада деп айтар едім: біріншіден, газеттен сапалы ақпарат оқисыз, өйткені оны жазған адам жазылған жайларға жауапты адам. Оған қоса сауатты жазылған сөздер көз жанарында қалып, ойлы сөздер санаға сіңіп, рухани сезімің өседі. Екіншіден, тақырыптар алуан түрлі болып келеді. Іздегеніңді табасың. Үшіншіден, газет оқып- түсінуге ыңғайлы, түсінбеген жеріңді қайталап оқуға мүмкіндік бар. Төртіншіден, өзекті ақпараттар, өзекті тақырыптар жазылады. Бесіншіден, әртүрлі көзқарастар арқылы берілетін ақпараттар бар. Пікірталасуға мүмкіндік бар. Алтыншыдан, берілетін ақпараттар географиясы да, саласы да жан-жақты. Қайда, не болып жатқанын біліп отырасың. Осы орайда жас тілшіміз Нұрила Нұрболқызының жастармен жүргізген жедел-сұхбатына көңіл аударайық.

Газет оқитындар пікірі: Газетті не үшін оқимын?

Эльмира Смагулова, инклюзивті ақпарат порталы DeFacto корреспонденті

– Газет тексерілген, нақты ақпараттың көзі. Әлеуметтік желіде жалған ақпарат көп, ал газетте журналистердің жауапкершілігі жоғары.

Аманжолқызы Айдана, І. Жансүгіров атындағы Жетісу университетінің білімгері

– Өз елімде, өңірімде болып жатқан маңызды жаңалықтардан хабардар болғым келеді.

Айша Қайырбек, Талдықорған Жоғарғы Политехникалық колледждің білімгері

– Газет тек жаңалық емес, терең талдау, сараптама, пайдалы кеңес. Бұл

газет оқымаймын?_

Ақерке Берікжан, І. Жансүгіров атындағы Жетісу университетінің білімгері

– Барлық жаңалықты әлеуметтік желіден, сайттардан тез әрі ыңғайлы түрде аламын.

Арайлым Өзімхан, І. Жансүгіров атындағы Жетісу университетінің білімгері

– Газет маған ескі формат сияқты көрінеді, заман талабына сай емес деп ойлаймын.

Милана Ертуғанқызы, І. Жансүгіров атындағы Жетісу университетінің білімгері

– Уақытым тығыз, газет оқуға мүмкіндік болмайды.

Жансая Жанарбекқызы, І. Жансүгіров атындағы Жетісу университетінің білімгері

– Жастар арасында газет оқу сән емес, сондықтан мен де қызықпаймын.

Амина Ақылбаева, І. Жансүгіров атындағы Жетісу университетінің білімгері

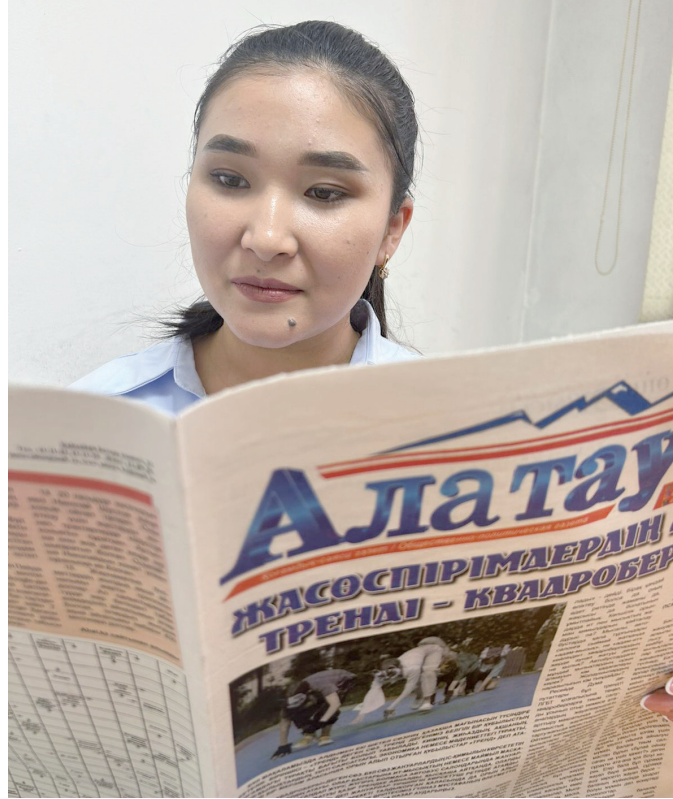
– Ақпаратты мобильді қосымшалар мен қысқаша видео арқылы қабылдауға үйреніп қалғанмын.

Редакциядан:

Сонымен, газет оқымайтын қауымға айтарымыз: газет оқисыз ба, оқымайсыз ба – ерік өзіңізде, әрине. Десек те, сөз соңында «Алатау» газетінің тұрақты оқырманы, Алматы облысы Еңбекшіқазақ ауданының тұрғыны, ауыл ақсақалы, ардагер, әскери оқытушы, ұстаз Әсет Алжанбаевтың сөзімен айтқанда «әлеуметтік желі қалай түрленсе де, бәрібір баспасөздің орнын баса алмайды. Бізге ұлттық идеология керек. Біз – сөз ұғатын, сөзге тоқтаған «Ұлы дала ұрпағымыз», «газет-журналдың сөзі бір күндік, айтары мың күндік» екенін ашық айтқан ел Президенті Тоқаевтың сөзін толық қуаттауымыз керек – деген ой-пікіріне құлақ асуға болады. Сіз қалай ойлайсыз?

Баян ТАҢАТАРОВА
«Алатау»

ойлануға, пікір қалыптастыруға ықпал етеді.

Мадина Ержанқызы, Талдықорған Медициналық колледжде қызметкері

– Үлкендердің тәрбиесімен өскен адам ретінде газет оқу – күнделікті әдетім.

Айым Бекбол, І. Жансүгіров атындағы Жетісу университетінің білімгері

– Кейде интернет болмаған жағдайда да газет қолжетімді ақпарат құралы.

Газет оқымайтындар пікірі: Неге

БАСПАСӨЗ - 2026

Жазылу бағасы:

редакция арқылы

1 жылға – 4 212 теңге.

«Қазпошта» арқылы жеке тұлғаларға

1 жылға – 6 550,96 теңге.

«Қазпошта» арқылы заңды тұлғаларға

1 жылға – 8 925,28 теңге.

Жетісу облысы бойынша жазылуы индексі: 15534

Цена подписки:

через редакцию

на год – 4 212 тенге.

через «Казпочту» для физических лиц

на год – 6 550,96 тенге.

через «Казпочту» для юридических лиц

на год – 8 925,28 тенге.

Подписной индекс для других регионов РК: 65534

Алатау

ҚЫСҚА ДА НҰСҚА

ПРЕЗИДЕНТ ТАПСЫРМАСЫ БОЙЫНША ЖЕТІСУ ОБЛЫСЫНДАҒЫ АУЫЛДАРДЫ СУМЕН ҚАМТУҒА АРНАУЛЫ МЕМЛЕКЕТТІК ҚОРДАН ҚАРЖЫ БӨЛІНДІ

Үкімет Арнаулы мемлекеттік қордан Жетісу облысындағы сумен жабдықтау жүйелерін жаңғыртуға және құрылыс жобаларына 480 млн теңге бөлді.

Жоба бойынша Алакөл ауданының Қоңыр ауылында ұзындығы 17 шақырым су желісін тарту және Қаратал ауданының Ұмтыл ауылында 4,8 шақырым су желісін жүргізу жоспарланған. Нәтижесінде, мыңнан астам ауыл тұрғыны ауыз сумен қамтылады.

Биыл Жетісу облысында сумен жабдықтау жүйесін жаңғырту және салу бойынша барлығы 18 жоба жүзеге асырылып жатыр.

2025 жылдың соңына қарай өңірдегі орталықтандырылған ауыз сумен қамтылған ауылдардың үлесін 99,9%-ға дейін жеткізу жоспарланып отыр. Бұл – 329 ауыл мен шамамен 697 мың облыс тұрғыны.

ҚАЗАҚСТАНДА ҚАМАУДАН БОСАП ШЫҚҚАН БАРЛЫҚ АДАМ ӘКІМШІЛІК ҚАДАҒАЛАУҒА АЛЫНУЫ МҮМКІН

Мәжіліс депутаттары қамаудан босап шыққан барлық адамды әкімшілік қадағалауға алу қарастырылған жаңа заң жобасын және оған ілеспе түзетулерді мақұлдады. Қазіргі уақытта бұл норма тек педофилдерге, лаңкестерге және қайталап қылмыс жасағандарға қатысты қолданылып жүр, деп хабарлайды KAZ.NUR.KZ.

Жеке алдын алу шаралары қолданылатын құқық бұзушылық жасауға бейім тұлғалардың тізімі кеңейтіледі. Құқық бұзушылық жасау ықтималдығы жойылғанға дейін "қасақана құқық бұзушыларға" қатаң профилактикалық шаралар қолданылады.

Сонымен қатар бас бостандығынан айыру орындарынан босатылған барлық тұлғаларға әкімшілік қадағалау енгізіледі. Бұл шара олардың әлеуметтік нормалар мен оңалту шарттарын сақтауын бақылауға мүмкіндік береді. Әлеуметтік оңалту олардың дұрыс жолға түсуіне көмектеседі.

ЖОЛАҚЫ 500 ТЕҢГЕ БОЛМАҚ ПА?

Үкіметтегі брифинг барысында журналист әлеуметтік желілерде қызу талқыланған автобустарда жолақы 500 теңгеге дейін қымбаттауы мүмкін деген пікірге қатысты сұрақ қойды, деп хабарлайды BAQ.KZ тілшісі.

БАҚ өкілдері экономикалық тұрғыдан алғанда, тарифтің осындай деңгейге жетуіне қандай жағдайлар себеп болуы мүмкін? Бұған экономикалық негіз бар ма? деп сұрады. Ұлттық экономика вице-министрі Азамат Әмриннің айтуынша, тарифтің өсуіне жалғыз экономикалық алғышарт – тасымалдау шығындарының көбеюі болуы мүмкін. Мысалы, бұл – жанармай бағасының қымбаттауы. Бірақ тарифті көтеру туралы шешімді әр компания сұраныс пен ұсынысқа байланысты коммерциялық тұрғыда қабылдайды, – деді Әмрин. Өз кезегінде Қаржы вице-министрі Ержан Біржанов бұл мәселе Үкіметтің ұстанымы емес екенін атап өтті. Министрліктер мұндай қымбаттауға ешқандай негіз жоқ екенін мәлімдеді.

ЖЕТІСУДАҒЫ ЕҢ ТАЗА АУЫЛДАР МЕН АУДАН ОРТАЛЫҚТАРЫ АТАЛДЫ

Облыстық «Үлгілі елді мекен» байқауының нәтижесінде бірінші орында Сарқан қаласы, екінші орында Жаркент қаласы, үшінші орынды Сарыөзек кенті еншілесе, «Үлгілі ауыл» аталымы бойынша I орынды Қаратал ауданындағы Көлпе ауылы, II орынды Көксу ауданы, Жарлыөзек ауылы, III орынды Ескелді ауданындағы Алдабергенев ауылы және Алакөл аудандығы Ақтүбек ауылы алды. Ал, Талдықорған қаласы «Жұлдыз» шағын ауданының №25, №27 үйлерінің жәй серіктестігі және Текелі қаласы Жеңіс көшесінің №11 үйінің жәй серіктестігі «Үлгілі аула» аталымы бойынша ерекшеленді.

ЖАҒДАЙЫ ТӨМЕН ОТБАСЫЛАРДЫҢ ҮЙІНЕ 800-ДЕН АСТАМ ГАЗ ДАТЧИГІ ОРНАТЫЛДЫ

Жетісу облысында қазіргі уақытта өрттің алдын алу іс-шаралары мен үй аралау жұмысы арқылы әлеуметтік осал топтағы 7616 отбасы қамтылды. Осы санаттағы отбасы үйлеріне газдың қауіпті шоғырлануын анықтайтын 2045 датчик орнату жоспарланған. Бүгінгі күнге соның 820-сы орнатылды. Бұл туралы Жетісу облысы әкімінің баспасөз қызметі хабарлайды, - деп жазады Azattyq Rhyu.

Жетісу облысының Төтенше жағдайлар департаментінің мәліметіне қарағанда, датчиктер Кербұлақ, Ескелді, Сарқан, Панфилов, Ақсу аудандарында қойылған. Биыл әлеуметтік осал топтар санатындағы отбасы үйлеріне орнату үшін газдың қауіпті шоғырлануын анықтайтын 2045 датчик сатып алу жоспарланған, соның 1720-сы сатып алынды, қалғаны қазан айының соңына дейін сатып алынады, құрылғыны орнату жұмыстары жалғасып жатыр», – деді Жетісу облыстық ТЖД Мемлекеттік өрт бақылау басқармасының аға инженері, азаматтық қорғаныс капитаны Еламан Әубәкіров.

ЕТ ЗАҢСЫЗ ТАСЫМАЛДАНҒАН

Жетісу облысында полицейлер заңсыз ет тасымалы фактілерін анықтады. Тәртіп сақшылары Мақаншы – Алматы бағытындағы жолаушылар автобусын тоқтатып, келіктің жүк салғышынан 100 ұсақ және 2 ірі қара малдың етін тапты, деп хабарлайды KAZ.NUR.KZ IIM-нің Polisia.kz ақпараттық медиа-порталына сілтеме жасап.

Жүргізуші етті Алматы қаласындағы базарлардың біріне жеткізіп беру үшін алғанын айтқан. Аталған дерек бойынша материал ветеринариялық инспекцияға жолданды.

Полицейлер "Мал ұрлығы" іс-шарасы аясында кешенді тексерістерді жалғастырады. Тәртіп сақшылары азаматтарды ет және ет өнімдерін тасымалдау мен сату кезінде заң талаптарын қатаң сақтауға, сондай-ақ мал ұрлығына қатысты күмәнді деректер туралы дер кезінде полицияға хабарлауға шақырады.

(Ақпараттар ашық дереккөздерден алынды)

ТАЛДЫҚОРҒАНДА АЛАЯҚТАР АЗАЙМАЙ ТҰР

Соңғы күндердің бірінде сол алаяқтықтың тағы бір көрінісі орын алды. Қала банктерінің бірінен біреудің атынан банк картасын ашып, оны пайдалану үшін сол картадағы адамның ватсабын бұзып ашып, ішіндегі жүз шақты адамға «ақшадан қысылып тұрмын, ертеңге дейін елу мың бере тұр, мына картаға жібер» - деп хабарлама таратқан. Туысы бар, танысы – жанашыры бар адамға ақша салуға біреуінде ақша болмай, екіншісі күманданса, ал үшіншілері алаяқ жасатып алған банк картасына елу мыңды салып жіберген. Мәселені қазір Талдықорған киберполициясы тексеруде. Бір қызығы, моральдық тұрғыда жапа шегіп отырған тұрғында:

«мен бұл банкке бармасам, өз атыма карта ашпасам – сонда оны кім ашып отыр? Осы іске банк қызметкерлерінің қатысы бар ма?» – деген көптеген сұрақтар туындап отыр. Қиын заманда алаяқтар көбейеді деген осы ма екен?

Алатау-ақпарат

ТАБИҒИ ЛАНДШАФТЫ САҚТАЛҒАН САЯБАҚ

сол сияқты ертегі кейіпкерлерінің мүсіндері, жалпы саны 11 кіші архитектуралық форма қойылған. Атап өтерлігі, саябақтағы жасыл желек үшін тамшылап суару жүйесі орнатылды. Келесі жылы үлкен автотұрақ салу және жыл бойы пайдаланылатын сырғанақ салу жоспарда бар. Алдағы уақытта ағаш отырғызу және шағын архитектуралық формалар орнату ісі жалғасады.

Суретке түсірген: Қанат Байдрахымов

ШОҚАН УӘЛИХАНОВТЫҢ 190 ЖЫЛДЫҒЫНА

ЖЕТІСУДА ХАЛЫҚАРАЛЫҚ КОНФЕРЕНЦИЯ ӨТТІ

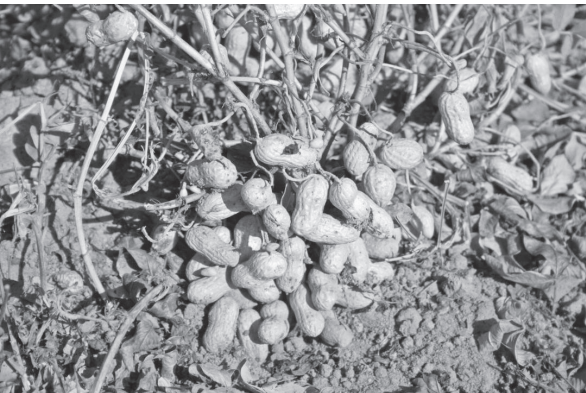
Жетісу облысында «Шоқан Уәлиханов: тарих және тұлға» атты ғылыми-тәжірибелік конференция өтті. Этнограф ғалым, ағартушы, тарихшы және географ Шоқан Уәлихановтың 190 жылдығына арналған шараға Қырғызстан, Өзбекстан, Ұлыбритания мемлекеттерінің және еліміздің ғалымдары қатысты, - деп хабарлайды Жетісу облысы әкімінің баспасөз қызметі.

Конференция аясында Жарылқап Бейсенбайұлының қайта басылған «Шоқан» кітабының тұсаукесері өтіп, Парламент Сенатының төрағасы Мәулен Әшімбаевтың, Ақмола облысының әкімі Марат Ахметжановтың құттықтау тілектері оқылды. Одан соң қазақстандық профессор Әуезхан Шашаев, тарих ғылымдарының кандидаты Факия Шамшиденова, Қырғызстаннан профессор Шолпан Тұрдалиева, өзбекстандық шоқантанушы жазушы Владимир Фетисов, Ұлыбританиялық саяхатшы, журналист Ник Филдинг кезекпен сөз алып, жасын ғұмырлы ғалымның еңбектеріндегі ерекшеліктерді, айтылмаған сырларды, ұлттар мен ұлыстарға қатысты мәліметтерді жан-жақты талдап, түсіндірді. Конференция соңы пікірталас пен ұсыныстарға ұласып, Шоқан еңбектерін зерттеу мен танытуды жалғастырудың маңыздылығы әңгімеленді.

Фототілші: Жеңіс Ысқабай .

ЖЕТІСУ ОБЛЫСЫНДА ЖЕРЖАҢҒАҚ ӨСІРІЛЕ БАСТАДЫ

Жетісу облысында алғаш рет жержаңғақ өсіріле бастады. Биыл Ақсу ауданының шаруалары бұршақ тұқымдас дақылдармен қатар жержаңғақ егуді қолға алды. Мұндай дақылдар құрғақшылыққа төзімді келеді. Ауыл шаруашылығы мамандырының айтуынша, өнімділігі жоғары әрі пайдалы жержаңғақ Жетісудың жаңа брендіне айналуы әбден мүмкін, - деп хабарлайды Жетісу облысы әкімінің баспасөз қызметі.

«Жетісу жер» ЖШС шаруа қожалығының директоры Қанат Саниязовтың айтуынша, Жетісуда жержаңғағын өсірудің болашағы зор. Өйткені бұл дақылды өсіруге өсіресе ыстық ауа райымен ерекшеленетін Қызылағаш өңірінің табиғаты өте ыңғайлы. Ерекше күтімді қажет етпейді, дер кезінде суарып, тыңайтқыш беріп отырса жеткілікті. Қазір егін

алқаптарында бұршақты жинау қарқынды түрде жүріп жатыр. Бір гектардан 1,5 - 2 тоннаға дейін өнім жиналады. Шаруашылық иесінің айтуынша, мемлекеттік қолдау да үлкен көмек болып отыр. Қазіргі таңда өңірдегі егіс алқабының жалпы көлемі 500 мың гектарға жетті.

ТОКАЕВ ВЫСКАЗАЛСЯ О РЕФОРМЕ ПАРЛАМЕНТА

Президент Казахстана Касым-Жомарт Токаев высказался о предстоящей реформе парламента и сравнил ее с принятием новой Конституции, передает NUR.KZ со ссылкой на Акорду.

"Для меня, как для главы государства, парламент является ключевым элементом политической системы страны. Поэтому, прежде всего, потребуются внести ряд поправок в Конституцию. Изменения затронут около 40 статей Основного закона. После этого необходимо привести в соответствие как минимум 10 конституционных законов и более 50 кодексов и законов. Этот процесс, по сути, сравним с принятием новой Конституции", - заявил глава государства.

По словам Токаева, выполнить весь этот объем работы одновременно невозможно. Требуется тщательная подготовка.

Он также напомнил о формуле "Сильный президент - влиятельный парламент - подотчетное правительство".

МИНИМАЛЬНУЮ ЗАРПЛАТУ В КАЗАХСТАНЕ БУДУТ РАССЧИТЫВАТЬ ПО-НОВОМУ

Сенат одобрил Конвенцию о минимальной зарплате, которая учитывает особенности развивающихся стран. Теперь при её расчёте государство будет обязано принимать во внимание экономическую ситуацию и реальные потребности работников, передаёт корреспондент Tengrinews.kz.

Размер МЗП будет устанавливать правительство, но в этом процессе должны также участвовать представители работников и работодателей. Председатель Сената Маулен Ашимбаев отметил, что главное новшество конвенции в том, что теперь внимание уделяется не общим экономическим показателям, а потребностям конкретного человека — работника. Как отметил Маулен Ашимбаев, сейчас МЗП в Казахстане составляет 85 тысяч тенге. Это 30 процентов от медианной зарплаты и 21 процент от средней зарплаты по стране.

УЗБЕКИ НАЧАЛИ СТРОИТЕЛЬСТВО АТОМНОЙ ЭЛЕКТРОСТАНЦИИ

В Узбекистане началось строительство первой атомной электростанции (АЭС), сообщает kursiv.media ,ссылаясь на пресс-службу «Узатом».

В настоящее время в Фаришском районе Джизакской области ведётся рытьё глубокого котлована, где будет размещён реактор. Заливка бетона начнётся в марте 2026 года. Первый реактор малой атомной электростанции будет запущен в эксплуатацию в 2029 году. Полностью строительство станции должно быть завершено в 2035 году. Первая атомная электростанция обеспечит электроэнергией центральные регионы Узбекистана — Джизакскую, Самаркандскую и Навоийскую области. Глава строящейся «Росатома» Алексей Лихачёв назвал атомную станцию «проектом 100-го года». Первую атомную электростанцию в Казахстане также построит «Росатом». Строительство атомной станции, которая разместится недалеко от села Улькен в Алматинской области, пока не началось. Местные жители пока только выбирают ей название.

САРКАНСКИЕ КОНЕВОДЫ ВЫРАЩИВАЮТ ЭЛИТНЫХ СКАКУНОВ

Крестьянское хозяйство «Арлан», что в Сарканском районе, — одно из ведущих в животноводческом направлении. Здесь насчитывается более 600 голов лошадей элитных пород. Возглавляет КХ «Арлан» опытный сельхозник Кайрат Бершимбетов. Гордостью братьев Бершимбетовых, особенно Кайрата, являются породистые жеребцы-двухлетки по кличке Коян, Тай, трехлетка Дербес и другие. Они уже принимали участие в байге, других национальных спортивных гонках, принося владельцам заслуженные награды и славу. Сельскохозяйственный год близится к завершению, и крепкое хозяйство Кайрата Бершимбетова из Сарканского района снова внесло ощутимый вклад в создание продовольственной безопасности страны. (Лидия Емельяненко, Сарканский район. Vetstnik kz~

СЕНОЗАГОТОВКА В ОБЛАСТИ ЖЕТИСУ

В области Жетісу заготовка кормов идет полным ходом. На данном этапе в регионе к зиме для скота подготовили свыше 2 млн. тонн сена, силоса и других видов кормов. При этом общее поголовье сельскохозяйственных животных превысило уже 2,7 млн. голов, - сообщает пресс-служба акима области Жетісу.

По данным областного управления сельского хозяйства, в целом в текущем году было запланировано заготовить 2 млн. 236 тыс. тонн кормов. При этом на сегодняшний день собрано уже 2 млн. 270,1 тыс. тонн кормов, что больше плана. Как добавили в управлении, для насыщения рынка мясом и молоком в области действуют 70 откормочных площадок на 25,7 тыс. голов и 36 молочно-товарных ферм на 8,3 тыс. голов. Также на сумму 2 млрд. тенге расширены 3 крупных молочно-

товарных ферм на 1190 голов. Кроме того, в Аксуском районе инвестором завершается строительство откормплощадки на 200 голов, где в год будет производиться до 1500 тонн мяса.

Фотограф: Дмитрий Ерофеев

КОРОТКО ОБО ВСЕМ

АКИМОВ ОБЯЖУТ ОТВЕЧАТЬ ЗА ПРАВОПОРЯДОК

Депутаты Мажилиса одобрили в первом чтении проект нового Закона РК «О профилактике правонарушений», передает корреспондент агентства Kazinform.

С докладом по проекту закона выступил министр внутренних дел Ержан Саденов. - Вводится солидарная ответственность: акимов – за состояние правопорядка в регионе, госорганов – за профилактику по компетенции, маслихатов – по заслушиванию их отчетов. Усиливается роль местных сообществ. Повышается статус межведомственной комиссии по профилактике: теперь состав и полномочия комиссии будут утверждаться Президентом. Оценка будет даваться в Национальном докладе, – сообщил глава МВД.

Впервые планируется ежегодно готовить национальный доклад — в нем будут собираться данные о состоянии общественной безопасности, причинах правонарушений и эффективности работы госорганов по их профилактике.

ПРОКУРАТУРА ЗАЩИТИЛА ПРАВА БОЛЕЕ 150 ПРЕДПРИНИМАТЕЛЕЙ

Прокуратурой Каратайского района области Жетісу выявлены нарушения со стороны коммунальных предприятий, которые не выполнили свои обязательства перед предпринимателями и задолжали им свыше 50 миллионов тенге, передает Vestnik19.kz со ссылкой на пресс-службу прокуратуры региона. По протестам прокурора незаконные постановления налогового органа отменены, а два сотрудника привлечены к дисциплинарной ответственности. Также руководитель районного управления государственных доходов привлечен к административной ответственности по статье 173 Кодекса об административных правонарушениях за незаконное вмешательство в деятельность предпринимателей. Суд назначил ему штраф в размере 196 тысяч тенге.

ПРЕМЬЕР ПОРУЧИЛ УВЕЛИЧИТЬ ДОХОДЫ КАЗАХСТАНЦЕВ

Премьер-министр Олжас Бектенов поручил правительству сосредоточиться на повышении доходов населения. Бектенов напомнил, что президент страны Касым-Жомарт Токаев поручил обеспечить макроэкономическую стабильность и укрепить благосостояние граждан. По последним данным Бюро нацстатистики, общая средняя зарплата в Казахстане выросла до 410,9 тыс. тенге. Ранее «Курсив» писал, что зарплаты свыше 3 млн. тенге в Казахстане получают 11,8 тыс. человек. Это всего около 0,35% от числа наемных работников (3,3 млн человек). В каких сферах они работают – об этом в следующем номере «Алатау».

СКАНДАЛ В «ОТБАСЫ БАНКЕ»

В социальных сетях распространяется видео, снятое в одном из отделений «Отбасы банк», где десятки разгневанных женщин требуют объяснений у руководства - передает Finratings.kz. Многолетние матери и жены военнослужащих жалуются, что деньги на счета их мужей оказались заблокированы. Из-за этого семьи не могут оплатить ипотеку, коммунальные услуги и аренду жилья. После этого председатель правления «Отбасы банка» Ляззат Ибрагимова выступила с официальным разъяснением ситуации. Глава банка отметила, что по итогам переговоров с министерством обороны и другими госорганами было найдено временное решение.

НЕКОТОРЫЕ БАНКИ РК ПЕРЕСТАЛИ ВЫДАВАТЬ ИПОТЕКУ

Несколько банков в Казахстане приостановили прием заявок на выдачу ипотеки. Некоторые закрыли все программы, а другие ввели частичные ограничения. Подробности узнали журналисты NUR.KZ. По состоянию на 14 октября приостановили ипотеку: Altyn Bank, Банк «ЦентрКредит», «Нурбанк», ForteBank, Freedom Bank, Halyk Bank - причины приостановки разные. Основная причина, по которой банки приостановили прием заявок на ипотечные займы, кроется в том, что им самим теперь стало дороже брать заемные средства — из-за базовой ставки резко сократилась маржа, на которой банки зарабатывают, выдавая кредиты. Особенно это касается ипотеки на вторичном рынке. Там разница между стоимостью привлеченных средств и ставками по кредитам стала минимальной — банкам просто экономически невыгодно выдавать займы. «К активному кредитованию банки вернутся, когда Нацбанк сократит ликвидность или ставка по стерилизации перестанет перекрывать доходность по займам. До тех пор рынок останется в режиме паузы и высоких ставок», — отмечает эксперт.

ПРЕДЛАГАЕТСЯ УВЕЛИЧИТЬ ПОСОБИЕ ИНВАЛИДАМ ДО 85 ТЫС. ТЕНГЕ.

В Мажилисе поднят вопрос социального положения граждан с ограниченными возможностями. Депутат Нурлан Ауесбаев заявил, что размер пособия, выплачиваемого людям с ограниченными возможностями, недостаточен, и предложил увеличить его размер до 85 тысяч тенге. Число официально зарегистрированных инвалидов в стране составляет 725 тысяч. Однако, эта цифра значительно превышает реальную. Депутаты также отметили, что процедура установления инвалидности зачастую несправедлива. Например, человеку без рук или ног присваивается такая же третья группа инвалидности, как и человеку без пальцев рук или ног. Некоторые граждане, даже будучи инвалидами пожизненно, вынуждены проходить длительные и сложные процедуры, чтобы подтвердить свою инвалидность.

Сегодня размер пособия инвалиду третьей группы составляет 55 474 тенге. В свою очередь, инфляция в настоящее время достигла 12,9%, наблюдается резкий рост цен на социально значимые товары и лекарства. «Поэтому необходимо увеличить пособие людям с ограниченными возможностями, хотя бы до размера минимальной заработной платы – 85 тысяч тенге», – добавил он.

(Все материалы взяты из открытых источников)

АКСЕССУАРЫ МИНИСТРА

В соцсетях разгорелась бурная дискуссия вокруг министра здравоохранения Казахстана Акмарал Алыназаровой. Поводом стало видео, где глава ведомства посещает частную клинику, будучи в туфлях Valentino Garavani, стоимость которых превышает 1000 евро (около 510 тысяч тенге), и приезжает туда на Lexus, сообщает Qaz365.kz со ссылкой на Stan.kz. А также, как сообщает Курсив кз., при ее поездке в Нью-Йорк замечено, что при ней была сумочка фирмы Fendi стоимостью в 6 тысяч долларов, а также подмечены туфли фирмы Ferragamo, стоимостью в 1000 долларов.

Простые женщины, получающие МЗП, которые одеваются не с дорогих бутиков, а покупающие одежды из рынков ширпотреба Китая, Бишкека, Ташкента сильно позавидовали министру здравоохранения.

А пользователи сетей обвинили министра в демонстрации «роскошного образа жизни» и в том, что она, якобы, посещает только частные клиники, игнорируя проблемы государственных медучреждений.

«Когда прекратится это открытое издевательство над простыми людьми? Министр снова показала, кому она служит. Сначала приехала в больницу в Улытау на Lexus, теперь — в туфлях за тысячу евро. После моего комментария о её обуви Министерство здравоохранения заблокировало мой аккаунт», — написал один из пользователей.

ЧТО ОТВЕТИЛА МИНИСТР?

На правительственном брифинге Акмарал Алыназарову спросили, почему она посетила именно частную клинику. Министр объяснила, что видеоролик снят в медцентре «Қазақмыс», который является одним из немногих частных учреждений с высоким уровнем сервиса.

«Я посетила не только эту клинику, но и областную больницу, где идёт капитальный ремонт. Также выезжала с рабочей поездкой в Улытау. Моя основная задача — правильно организовать медицинскую помощь населению», — подчеркнула министр.

По словам Алыназаровой, после поездки была создана рабочая группа под руководством вице-министра Ардака Амангелдиева, которая в течение недели изучала все проблемы на местах и разработала дорожную карту по их решению. «Да, системные проблемы есть. Но сейчас идёт планомерная работа по их устранению», — добавила она.

Министр заверила, что уделяет внимание, как частным, так и государственным медучреждениям, а её цель — улучшение качества здравоохранения в регионах:

«Я не скажу, что я такой поклонник в целом. У меня нет такого большого гардероба. Сумка, которая была на фотографии, — это сумка, которую среднестатистическая девушка может себе позволить, стоит 250 тысяч тенге. И одно из немногих платьев, которое я купила себе на отпускные, на свой юбилей позволила себе. Стоимость не помню, где-то в пределах 800-900 тысяч тенге», — ответила Алыназарова.

P.S. «Мы не хотим осуждать Алыназарову, как избалованную женщину. Если она имеет достаточно средств на такие покупки, пусть покупает и носит, но в не деловой обстановке. Деловая женщина в дорогих аксессуарах и дорогой одежде стоимостью в 800-900 тысяч тенге, как она сама назвала цены, вызывает негативные позиции среди народа, которые на сегодняшний день получают всего 85 тысяч тенге» — подчеркнули наши читатели.

ТЕМА ДРУГАЯ, ТЕМ НЕ МЕНЕЕ ...

Министр Алыназарова заверила, что уделяет внимание, как частным, так и государственным медучреждениям, а её цель — улучшение качества здравоохранения в регионах. Сказано хорошо.

Во внимании министра также нуждается уже другой регион страны — это детская поликлиника, находящаяся в областном центре Жетісу. Узкие коридоры, тесные кабинеты врачей-педиатров, многочасовые очереди, зависающие компьютерные программы, из-за которых мамы с больными детьми вынужденно сидят на приеме в кабинете врача по 40-50 минут, недовольные мамы, уставшие попасть к врачу с больным ребенком, медицинские сестры на участках, не владеющие ситуацией в кризисных моментах, и другое, в число которых входит дороговизна выписываемых детских препаратов, хотя министр здравоохранения обещала, что лекарства не подорожают...

В регионе не решается вопрос с Аксуской районной больницей, ремонт которого затян в начале 2024 года и до сих пор тянется по неизвестным причинам. Срок сдачи работ указан на конец 2025 года. Ремонт, по словам жителей районного центра, был начат по заданию президента Токаева и озвучена сумма на ремонт больницы

— около 2 млн тенге. То ли средства не выделяются как надо, то ли другая причина — но воз и ныне там, сделано всего 40 процентов ремонтных работ. Молодые врачи поубежали, остались старые кадры, работают в невыносимых условиях — нет горячей воды, в палатах холодно, на кухне тоже сложности. А зима здесь не теплая...

Список недовольств медицинской региона можно продолжить. Но стоимость аксессуаров госпожи министра немного отвлекло внимание читателей — женщин, которые экономят свою зарплату, чтобы хватило на все: коммуналку, одежду, обувь, аксессуары, а главное на питание, чтобы было здоровье.

Аксуская больница

ЕЖЕМЕСЯЧНЫЕ РАСХОДЫ МИНИСТРОВ

В КУЛУАРАХ СЕНАТА ВИЦЕ-МИНИСТР ТРУДА И СОЦИАЛЬНОЙ ЗАЩИТЫ НАСЕЛЕНИЯ АСКАРБЕК ЕРТАЕВ ПОДЕЛИЛСЯ ПОДРОБНОСТЯМИ О ЕЖЕМЕСЯЧНЫХ РАСХОДАХ СВОЕЙ СЕМЬИ, СООБЩАЕТ QAZ365.KZ.

Аскарбек ЕРТАЕВ

По словам чиновника, его семья состоит из шести человек — супруги и четверых детей, двое из которых уже работают, а двое остаются на его иждивении. «У нас четверо детей. Двое уже взрослые, работают. Двое младших — на иждивении. Супруга не работает, потому что младший сын ещё ходит в детский сад. В среднем мы тратим 500–600 тысяч тенге в месяц. Это продукты, детский сад, кружки, обучение — всё вместе», — рассказал Ертаев.

Он уточнил, что расходы семьи формируются в основном за счёт обязательных потребностей — питания, образования и бытовых нужд.

Журналисты также спросили вице-министра о его заработной плате. На это Ертаев ответил, что размер его оклада регулируется постановлением правительства, а информация о доходах госслужащих относится к категории ограниченного доступа. «Зарплата у нас регулируется постановлением правительства. Это информация для служебного пользования. Если направите письменный запрос, я отвечу официально», — отметил он.

МИНИСТР, КОТОРЫЙ НА ПРОДУКТЫ ЕЖЕМЕСЯЧНО ТРАТИТ 50 ТЫСЯЧ ТЕНГЕ

3 ноября 2021 году журналисты заинтересовались у министра экономики Асета Иргалиева, в курсе ли он цен на продукты и продовольственные товары, а также о жалобах казахстанцев на постоянный рост цен. Иргалиев отметил, что цены ра-

Асет ИРГАЛИЕВ

стут не только в Казахстане, но и во всем мире.

А в 2021 году 5 ноября министр Асет Иргалиев сообщил, что его семья тратит на продукты ежемесячно 50 тысяч тенге. Ему тогда никто не поверил. Но вскоре в Казнете появилось видео с брифинга в СЦК, где министр национальной экономики Асет Иргалиев ушел от ответа на вопрос о трате 50 тыс тенге в месяц на продукты, передает ИА «NewTimes.kz». Видео с брифинга опубликовал Танирберген Бердонгар на странице в Instagram.

«Как можно прокормить семью на 50 тыс тенге в месяц в рамках реализации нацпроектов по устойчивому экономическому росту? Это вообще реально?» — спросили у Иргалиева. «Я извиняюсь, это прямо не связано с нацпроектом по устой-

чивому росту!» — ответил чиновник. «Спасибо за вопрос. Можно без комментариев? Это не относится к сегодняшней теме», — ответил министр.

НАКОНЕЦ-ТО... МЗП - БЕЗ ОДНОЙ ТЫСЯЧИ ТЕНГЕ 100 ТЫСЯЧ

13 августа 2025 года на брифинге в правительстве журналисты напомнили Серике Жумангарину о заявлениях министра финансов Мади

Талиева и главы Минтруда Светланы Жакуповой о возможном повышении МЗП до 90 тысяч тенге с 1 января 2026 года.

«Пока таких планов у нас нет, честно говоря, поднимать МЗП. На сегодняшний день 85 тысяч. Мы пока увеличение МЗП не рассматри-

вали в этом плане», — заявил Жумангарин.

Справка: В соответствии с Трудовым кодексом работодатели обязаны обеспечить работникам в месяц заработную плату на уровне не ниже одной минимальной заработной платы (МЗП). Государственные органы полагают, что именно такая сумма (в 2025 году это 85 тысяч тенге) способна покрыть нужды казахстанцу набор услуг и товаров в месяц. Показатель учитывается при расчёте социальных выплат.

Теперь, через некоторое время, Жумангарин ответил, что правительство постоянно занимается пересмотром таких показателей, и согласился, что цены в стране действительно выросли.

«Я думаю, что я не смог бы прожить (на эти деньги), но минимальная заработная плата — это расчётный показатель. То есть ниже неё начисления зарплаты, чтобы не производилось. Это не означает, что кто-то должен платить минимальную заработную плату», — ответил Серик Жумангарин.

В результате МЗП в Казахстане станет 99 тысяч тенге с января 2026 года.

ЕЛ АМАНДЫҒЫ – ЕР ЕҢБЕГІНДЕ

Гүлнұр БАЙМҰХАН

«Алатау»

ҚАЗАН АЙЫНЫҢ 19-Ы – КӨПШІЛІК ҮШІН КҮНТІЗБЕДЕГІ ЖАЙ ҒАНА КҮНДЕРДІҢ БІРІ БОЛЫП КӨРІНУІ МҮМКІН. АТАЛҒАН КҮННІҢ МАҒЫНАСЫ МЕН САЛМАҒЫН, ШЫН МӘНІНДЕ, ТЕК БІР МАМАНДЫҚ ИЕЛЕРІ ҒАНА ТОЛЫҚТАЙ СЕЗІНЕ АЛАДЫ. ОЛАР ҮШІН БҰЛ ДАТА КӘСІБИ МЕРЕКЕ ДЕП ҚАНА ҚАРАЛМАЙДЫ. ОЛ ӨЗГЕ ӨМІРЛЕРДІ САҚТАП, ӨЗ ЖАНЫН ҚАУІПКЕ ТІГЕТІНДЕРДІҢ ҚЫЗМЕТ ЖОЛЫНЫҢ МӘНІН, ӘР КҮНІ ЕЛ ҚАМЫ ҮШІН АТҚАРЫЛАТЫН ЕҢБЕКТІҢ МАҒЫЗЫН ТАҒЫ БІР ЕСКЕ САЛАР АЙТУЛЫ МЕРЕКЕ.

Қазақстан Республикасының Төтенше жағдайлар министрлігіне биыл 30 жыл толып отыр. Үш онжылдық – санмен ғана өлшенбейтін, қауіптің алдын алып, апатпен алысып, адам өмірін арашалап келе жатқан мыңдаған маманның табанды қызметімен өлшенетін бе-

на сіңірген, ел қауіпсіздігіне қалтқысыз қызмет етіп жүрген азаматтардың жарқын өкілі. Оның өмірі де, ұстанымы да тыныштық үшін күрес жолына бағытталған.

Төтенше жағдайлар министрлігімен құрдас командир аталған салаға Семей қаласында Құқықтану мамандығын

сырт көзге нағыз ерлік сияқты көрінуі мүмкін, бірақ мен үшін бұл іс-әрекет күнделікті қызметімнің, ел алдындағы борышымның бір бөлігі деп санаймын, - дегенді айтқанда Айболдың жұмысына беріле кіріскен, адам жанын арашалауда еш кедергіге мойымайтын мінезін көпке үлгі деп атауға да болады.

Айбол Жұмақалымов бүгінгі жетістігіне жеке еңбегімен ғана емес, мықты ұжымның қолдауымен де жеткенін жасырмайды.

– «Біріге көтерген жүк жеңіл» дегендей, №13 өрт сөндіру бөліміндегі әріптестермен бірлескен жұмыс – кез келген төтенше жағдайды сәтті еңсерудің басты кепілі. Әсіресе, Қадіров Медетбек, Мадыбеков Даурен, Әлімханов Ернар сынды өз ісінің майталмандары менің сенімді серіктестерім. Біз бір-бірімізсіз сәтті жұмыс жасамас едік деп есептеймін. Олармен қатар жүріп, талай қауіпті тапсырмаларды табысты орындап шыққанбыз. Бұл жігіттердің әрқайсысы – кәсіби даярлығы жоғары, тәртіп пен жауапкершілікті ту еткен нағыз құтқарушылар, - дейді маман.

Қауіпке толы сәттерде бір-бірін сөзсіз түсінісіп, әр қимылды үйлесімді орындау – командадағы әр жігіттің бойына сіңген кәсіби машық пен ұжымдық рухтың көрінісі екенін сұхбат барысында түсіндік. Осындай ынтымақ пен бірліктің арқасында төтенше жағдайлар қызметі әрдайым сақадай сай, әркез ел үмітін ақтап келеді деуге болады.

Ол құтқару жұмысын «Құтқару көркем фильм емес, ұран да емес. Ол дұрыс тәртіппен жасалған нақты қимылдар» деп сипаттайды. Бұл сөздер тек ауызекі тілде айтылған пікір ғана емес, мақала кейіпкерінің бойына сіңген кәсіби сенімі. Сонымен қатар, мақала кейіпкері болашақ құтқарушыларға «Еш қиындықтан тайсалмай, өздеріне сенімді бола білу керек. Арқамызға артқан ел сенімін еш қылмай құтқарушы деген атқа лайық болу басты

міндет», - деген ағалық ақылын да айтты.

Айболдың бойындағы салқынқандылық пен шапшаңдықтың артында ұзақ жылғы тәжірибе ғана емес, үздіксіз спорттық дайындық та бар. Ол қазақша күреспен айналысады. Тіпті, 2024-2025 жылдары еліміздегі Төтенше жағдайлар министрінің қоян-қолтық күрестен ұйымдастырған кубогында Жетісу облысы атынан шығып 2 мәрте қатарынан қола жүлдегер атанған. Спорт оған салмаққа төтеп беруді, тынысты реттеуді, қысым мен маңызды сәтте дұрыс

зарына түседі. Ал шын мәнінде олардың күнделікті өмірі – үздіксіз дайындық. Олар өрт сөндіру бекеттерін тексереді, жаттығу өткізеді, құрал-жабдықтарын тексереді, әр шақыртуға дайын тұрады. Тозған қолғап, ауыр баллон, шүмегі бұзылған су көзі – бәрі олардың бақылауында. Себебі кез келген сәтте олар бірінші болып қауіпті аймаққа кіреді, бірінші болып адамдарды құтқарады. Бұл жұмыста шалыс басуға, қателесуге орын жоқ. Себебі олардың қолында ең қымбат нәрсе адам өмірі тұрады.

Айбол Жұмақалымов – жай

лес. Уақытпен жарысып, қауіппен бетпе-бет келетін осы құрылым ел ішінде ғана емес, шекарадан тыс жерлерде де адам өміріне араша түсіп, төтенше жағдайларда алғашқы болып әрекет ететін кәсіби күшке айналды.

Сол жылдармен бірге ер жетіп, өмірін азаматтардың қауіпсіздігіне арнаған жандардың бірі – Айбол Ерболұлы Жұмақалымов. Ескелді ауданына қарасты Жалғызғаш ауылының азаматы бүгінде туып өскен

меңгергеннен кейін, 2019 жылдан бастап араласқан. Сол кезеңнен бүгінге дейін есінде қалған құтқару оқиғасын айтуымызды сұрағанда, құтқарушы 2023 жылдың көктемінде болған қызметтік оқиғасымен бөлісті. Жетісу өңіріндегі топассыз жауған нөсер жауынның соңы тасқынға ұласып, Ешкіөлмес ауылын су басқанда Айбол өзінің кәсібилігі мен жанқиярлығын нақты ісімен дәлелдеді. Сол сәтте кезекшілікте тұрған ол да-

жеріне адал еңбек етіп, Ескелді ауданындағы №13 өрт сөндіру бөлімінің командирі атанған. Аудан халқының ерекше ілтипатына бөленген Айболды қызметтестері сыйласа, ал қиын жағдайда командирдің көмегіне жүгінген барша жандар оны мақтан тұтып, нағыз өр мінезді ер азаматтың бейнесімен сипаттайтын көрінеді.

Айболдың да жасы биыл отызға келген. Дәл министрлік құрылған жылы дүниеге келген кейіпкеріміз бүгінде ведомствоның мінезін бойы-

был қағылған бетте командасын бастап, су басқан аумаққа жедел жеткенін айтады. Тіпті, бір үйде қалған егде жастағы ата мен әже туралы хабар түскенде, ол еш ойланбастан қос қарияны құтқаруға шешім қабылдапты.

– *Балшық кешіп, ағын суға қарсы жүріп, көмекке зәру жандардың үйіне ендім. Іштегі жағдайды бағалап, екі қарияны кезек-кезек арқама салып, сырғып жатқан баспалдақтар мен су толған ауладан алып шықтым. Менің бұл әрекетім*

шешім қабылдауды үйреткен. Бұл қабілеттер төтенше жағдай кезіндегі әр әрекетінде анық байқалады. Құтқарушың әрекетінде асығыстық пен ағаттық жасау жоқ, артық сөз жоқ, нақты пәрмен, қысқа бұйрық, және нәтиже.

Құтқарушылардың еңбегі көп жағдайда халық көзіне көрінбейді. Олар тек су тасқыны немесе өрт кезінде ғана ел на-

ғана бір бөлімнің командирі емес. Мыңдаған құтқарушының бейнесін сомдайтын тұлға. Ол – артық мақтансыз, айқай-шусыз, үнсіз еңбек ететін азаматтардың бірі. Ол «қызмет» деген сөздің шын мағынасын түсінетін, оны өмірінің мәні еткен жан. Төтенше жағдайлар министрлігінің жасымен ғана емес, мінезімен де құрдас Айбол мамандығын мақтаныш санайтынын және «қызметімді сүйіп жасаймын» деген ішкі ойымен де бөлісті.

Айбол сынды азаматтар барда біз қауіпсізбіз. Үнсіз күш, дәлдік, тәртіп, жауапкершілік сынды қасиеттер мекеменің барша қызметкерлеріне тән екенін әңгіме барысында түсініп қайттық. Олар біз байқамайтын қауіпке бірінші жететін, бізді көрінбейтін қатерден құтқаратын, ел үшін үнсіз ерлік жасайтын нағыз қаһармандар. Құтқарушылар күні – осындай мамандарға деген алғыс пен құрметтің күні. Олар батыр болуды мақсат етпеген, бірақ батырлықты ісімен дәлелдеген жандар.

Құтқарушылар күні – жай ғана кәсіби мейрам емес. Бұл өз өмірін қауіпке тігіп, өзгенің амандығын бөрінен биік қоятын жандарға көрсетілер шынайы алғыс пен құрмет күні.

Біз найзағай ойнаған аспаннан, сел жүрген тау бөктерінен, отқа оранған үйден, мұздай судан қорықпай, бір ғана мақсатпен – адам өмірін сақтау үшін аттанатын жандармыз. Біздің мамандықты таңдаған адам – күнделікті ерлікке, түн ұйқысын төрт бөліп жететін дабылға, көзге көрінбейтін, бірақ салмағы ауыр жауапкершілікке дайын адам.

Біз киетін форма – тек қызмет белгісі емес, ол ел сенімінің, халық амандығының жүгін арқалаған киім. Ал біздің еңбегіміз – кейде елеусіз, бірақ ешқашан мағынасыз емес. Себебі құтқарушының бір күні бір адамның бүкіл ғұмырын сақтап қалуы мүмкін.

Баршаңызға жүректен алғыс айтамын. Шын ниетпен атқарып жүрген адал еңбектеріңіз жемісті болсын! Әрбір аман-есен оралған күн тыныштық пен амандық алып келсін. Отбасыларыңыз аман, көңілдеріңіз сергек, иығыңыздағы жүк жеңіл болсын. Бұл өмірде адам болудың биік үлгісін көрсетіп жүрген барша құтқарушыларға басымды иемін!

Құрметпен, Айбол Жұмақалымов

Дүйсенбі - Понедельник, 20 қазан

05.00, 16.00 Сериал «Секретарша»
07.00, 08.00, 08.55 «Оян!»
07.50, 18.00 Новости
08.35 Глобальные события
10.30 Мультсериал «Супер Мяу»
11.00 Реалити-шоу «Шеберлер шайқасы»
12.00, 20.00 Телехикая «Ар алдында»
13.45, 21.45 Телехикая «Келінжан-6»
14.30 Хақың бар
14.50, 19.30 Жаңалықтар
15.00 Жұмыр жер
15.30 Айтыс айнасы
18.30 Пульс планеты
19.00 Жер-жаһан
22.40 «КешREC»
23.40 Телехикая «Qimyl dama»
00.40 Сериал «Перекресток»

ЕВРАЗИЯ

06.00 «Паутина»
07.00 «Koremiz-шоу»
08.00 «Қайырлы таң, Қазақстан!»
09.00 «Доброе утро, Казахстан!»
10.00 Сериал «Куда уходят дожди»
14.10 «Новости»
14.20 «Жаңалықтар»
14.30 «Qoslike»
18.30 «Басты жаңалықтар»
19.00 «Koremiz-шоу»
20.00 «Главные новости»
20.30 Сериал
01.20 Ночной кинотеатр
02.30 «Новости»
02.40 «Жаңалықтар»
02.50 «Паутина»
03.35 «Басты жаңалықтар»
04.00 «Той базар»

КТК

07.05 «Әнім сен едің», ойын- сауық
08.00 «Өмір- сынақ», отандық телехикаясы
09.30 «Реальная мистика», реалити-шоу
14.00 Сериал «Поцелуй»
16.20 Сериал «Кольцо с рубином»
18.30 Сериал «Однажды в Чукурова»
20.35 Кешкі жаңалықтар
21.00 Вечерние новости
21.40 Сериал «Королева игры»
00.00 Сериал «Отставник»
02.20 Сериал «Бессмертник»
03.50 Сериал «Кольцо с рубином»
04.40 «Өмір- сынақ»
06.00 «Әнім сен едің»
06.10 Кешкі жаңалықтар

ЖЕТІСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
08.50 «Саулықтың сыры»
09.00 «Жетісу - жырдың бұлағы» жыршылар байқауы
10.30 «Әмиян»
11.00 «Бір шәугім шай»
11.40 «Әсем әуен»
12.05 «Біздің толқын» /тікелей эфир/
12.50 «Саулықтың сыры»
13.05 «Единый народ»
13.35 «Абадан»
14.00 «Өзеужарды»
14.30 «Арнайы репортаж»
15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир
15.20 «Шашу»
16.00 Новости/прямой эфир

Сейсенбі - Вторник, 21 қазан

05.00 Сериал «Секретарша»
07.00, 08.00, 08.55 «Оян!»
07.50, 18.00 Новости
10.30 Мультсериал «Супер Мяу»
08.35 «President»
11.00 «Бегом за деньгами»
12.00, 20.00 Телехикая «Ар алдында»
13.45, 21.45 Телехикая «Келінжан-6»
14.30 «Әлеумет»
14.50, 19.30 Жаңалықтар
15.00 «Өзекті»
15.30 «Дәстүр»
16.00 Сериал «Про веру»
18.30 Пульс планеты
19.00 Жер-жаһан
22.40 «Кешгес»
23.40 Телехикая «Qimyl dama»
00.40 Сериал «Перекресток»

ЕВРАЗИЯ

06.00 «Паутина»
07.00 «Koremiz-шоу»
08.00 «Қайырлы таң, Қазақстан!»
09.00 «Доброе утро, Казахстан!»
10.00 «Жить здорово!»
10.55 «Модный приговор»
12.55 «Пусть говорят»
11.55 «Давай поженимся!»
14.10 «Новости»
14.20 «Жаңалықтар»
14.30 «Qoslike»
18.30 «Басты жаңалықтар»
19.00 «Koremiz-шоу»
20.00 «Главные новости»
20.30 Сериал
01.20 Ночной кинотеатр. «Два цвета страсти»
02.30 «Новости»
02.40 «Жаңалықтар»
02.50 «Паутина»
03.35 «Басты жаңалықтар»
04.00 «Той базар»

КТК

07.05 Кешкі жаңалықтар (қайталау)
07.25 «Өмір- сынақ», отандық телехикаясы
09.00 Вечерние новости
09.40 Сериал «Отставник»
12.00 Сериал «Королева игры»
14.20 Сериал «Поцелуй»
16.30 Сериал «Кольцо с рубином»
18.30 Сериал «Однажды в Чукурова»
20.35 Кешкі жаңалықтар
21.00 Вечерние новости
21.40 Сериал «Королева игры»
00.00 Сериал «Отставник»
02.20 Сериал «Бессмертник»
03.50 Сериал «Кольцо с рубином»
04.40 «Өмір- сынақ», отандық телехикаясы
05.50 «Мерекелік концерт»
06.10 Кешкі жаңалықтар (қайталау)

ЖЕТІСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
08.50 «Саулықтың сыры»
09.00 Жаңалықтар (Жетісу облысы)
09.30 Новости (Область Жетісу)
10.00 Жаңалықтар (Алматы облысы)
10.15 Новости (Алматинская область)
10.25 К/ф «Чип»
11.15 «Әсем әуен»
12.00 «Аман болайық» /тікелей эфир/
12.40 «Әсем әуен»
12.50 «Саулықтың сыры»

Сәрсенбі - Среда, 22 қазан

05.00, 16.00 Сериал «Про веру»
07.00, 08.00, 08.55 «Оян!»
07.50, 18.00 Новости
08.35 «Народный контроль»
10.30 Мультсериал «Супер Мяу»
11.00 «Бегом за деньгами»
12.00, 20.00 Телехикая «Ар алдында»
13.45, 21.45 Телехикая «Келінжан-6»
14.50, 19.30 Жаңалықтар
14.30 «Біздің назарда»
15.00 «Өзекті»
15.30 «Көзқарас»
18.30 Пульс планеты
19.00 Жер-жаһан
22.40 «КешREC»
23.40 Телехикая «Qimyl dama»
00.40 Сериал «Перекресток»

ЕВРАЗИЯ

06.00 «Паутина»
07.00 «Koremiz-шоу»
08.00 «Қайырлы таң, Қазақстан!»
09.00 «Доброе утро, Казахстан!»
10.00 «Жить здорово!»
10.55 «Модный приговор»
11.55 «Давай поженимся!»
12.55 «Пусть говорят»
14.10 «Новости»
14.20 «Жаңалықтар»
14.30 «Qoslike»
18.30 «Басты жаңалықтар»
19.00 «Koremiz-Шоу»
20.00 «Главные Новости»
20.30 Сериал
01.20 Ночной кинотеатр. «Два цвета страсти»
02.30 «Новости»
02.40 «Жаңалықтар»
02.50 «Паутина»
03.35 «Басты жаңалықтар»
04.00 «Той базар»

КТК

07.05 Кешкі жаңалықтар
07.25 «Өмір- сынақ», отандық телехикаясы
09.00 Вечерние новости
09.40 Сериал «Отставник»
12.00 Сериал «Королева игры»
14.20 Сериал «Поцелуй»
16.30 Сериал «Кольцо с рубином»
18.30 Сериал «Однажды в Чукурова»
20.35 Кешкі жаңалықтар
21.00 Вечерние новости
21.40 Сериал «Королева игры»
00.00 Сериал «Отставник»
02.20 Сериал «Бессмертник»
03.50 Сериал «Кольцо с рубином»
04.40 «Өмір- сынақ», отандық телехикаясы
05.50 «Мерекелік концерт», 06.10 Кешкі жаңалықтар (қайталау)

ЖЕТІСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
08.50 «Саулықтың сыры»
09.00 Жаңалықтар (Жетісу облысы)
09.30 Новости (Область Жетісу)
10.00 Жаңалықтар (Алматы облысы)
10.15 Новости (Алматинская область)
10.25 К/ф «Алыстағы жақыным»
11.15 «Әсем әуен»
12.05 «Біздің толқын» /тікелей эфир/
12.50 «Саулықтың сыры»
13.05 «19 регион»

13.40 «Әсем әуен»
14.30 «Ауылдан адам көшкенмен...»
14.45 Әсем әуен
15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир
15.20 «Әсем әуен»
16.00 Новости/прямой эфир
16.20 К/ф «Менің кумирім»
17.00 К/ф «Тентек тілшілер»
17.40 «Әсем әуен»
18.00 «19 аймақ» /тікелей эфир
18.40 «Әсем әуен»
19.30 «Агро аймақ»
19.40 Әсем әуен
20.00 Қорытынды жаңалықтар (Алматы облысы)
20.15 «Тәрбие»
20.30 Қорытынды жаңалықтар (Жетісу облысы)
21.00 Итоговые новости (Алматинская область)
21.15 «Әсем әуен»
21.30 Итоговые новости (Область Жетісу)
22.00 К/ф «Аналар күні»
22.40 «Әсем әуен»

31 КАНАЛ

06.00, 04.00 «Әзіл студио» ойын-сауық
06.30, 03.00 «Tik Tok show» ойын-сауық
06.50, 20.00 Информбюро (рус.,каз.)
08.00, 02.00 «31 әзіл» ойын-сауық
08.30, 09.00 «Саумал»
08.40, 09.10 «Күліп All» ойын-сауық
09.40 Мультсериал «Пингвины Мадагаскара»
10.40 Мультсериал «Аватар: Легенда об Аанге» Мультсериал «Губка Боб»
11.40 13.00 Худ. фильм «12 раундов: перезагрузка»
15.10 Худ. фильм «Джек Райан: Теория хаоса»
17.30 Худ. фильм «Добро пожаловать в рай»
21.00 «Әділдік алаңы» ток-шоуы
22.10 Худ. фильм «Элизиум: Рай не на Земле»
00.30 «Айдаһарлар шайқасы» телехикаясы
02.40 «Time Vine» ойын-сауық
03.20, 05.00 «What's up?» ойын-сауық
04.20 «1001 Әзіл» ойын-сауық
04.30 Телевикторина «Bala battle»
05.20 «Ризамын» ойын-сауық

7 КАНАЛ

06.02 Телехикая «Байтақ жерім»
07.00 Телехикая «Бастық боламын»
08.00 Телехикая «Жүрекке жазылған жол»
09.00, 00.40 Жаңалықтар
09.30, 01.10 Новости
10.00, 20.00 Сериал «Черная любовь»
11.20, 21.00 Сериал «Стамбульская невеста»
14.00 Сериал «Дикая роза»
15.10 «Саулықтың сыры» Бағдарлама
15.20 Телехикая «Үмітіңді үзбе»
16.40 «Тағдырлас тамырлар». Республика күніне арналған жоба
17.25 «Республика в лицах»
17.30, 23.00 Өзілің жарасса
18.00 Жаңалықтар
18.30 Сериал «Карадайы. Бесценное время»
19.30 Новости
01.40 Сериал «Пока Станица спит»
02.30 Жұлдызды шаңырақта
03.20 Телехикая «Япырай»
04.10 «Q-елі». Скетчком
05.10 Телехикая

ЕСКЕ АЛУ

ҚАСИЕТТІ ӨЛКЕНІҢ БІР ПЕРЗЕНТІ

...Атасы оның атын Бопы деп қойған еді. Қыран бүркіт сияқты биікке самғап ұшып, қыран құстың жақсы қасиеттерін бойына сіңіріп жүруін немересіне ырымдаған қасиетті Қаратал өлкесіндегі құсбегі Дембосын ақсақалдың үй-іші жанға,сырты малға толы еді. Бопы осындай үлкен отбасында өсті. Жақсы қазақи тәрбие алып, Дембосын атасының көптеген аңыз-әңгімелері мен дастандарын естіп өсті. Бала кезінен сабырлы, адамға сенгіш, көңілі күнделікті ұсақ тірліктен биік тұратын жан еді...Әттең, мәңгілік сапарға кеткеніне де бір жыл өтіпті.

Жастық шақ. Бопы жоғарыда сол жақта

Батырбаев Бопы Қаратал ауданы,Оян ауылында 1959 жылы елі құрмет тұтқан, Жетісу өңіріне танымал,атағы жер жарған қыран құс пен жүйрік тазы ұстаған, құсбегілік өнерімен ашаршылық жылдары бірқауым елді аман сақтап қалған саятшы Дембосын Дүзелұлының Тобажан деген баласының шаңырағында дүниеге келген.

Ол мектеп қабырғасынан кітап оқуға құштар болды. Осы әдетін кейінгі жылдарға дейін сақтады. Біз мектепте оқып жүрген кезімізде Бопының Дембосын атасының қазақтың батырлары, ел ішінде есімдері кең тараған ақындары туралы айтқан көптеген әңгімелерін бала болсақ та құлағымызға сіңіріп өстік. Бопы болса атасынан естіген, жаттап алған мақал

мәтелдерді, ескіден қалған жақсы сөздерді жиі айтып жүретін. 1976 жылы Жаңаталап орта мектебін бітірісімен ол кәсіптік орта-арнаулы оқуға түсіп, содан кейін Талдықорған малдәрігерлік техникумында оқып, орта білімді маман болып шықты.Одан әрі Жамбыл қаласындағы Гидромелиорация-крылыс институтын аяқтап, инженер мамандығын игерді. Сөйтіп қызу еңбекке кірісіп кетті. Зейнетке шыққанша жолынан адаспай, ұлы бабамыз Ахмет Яссауи айтқандай, қиын болса да түзу жолмен жүруді өзінің өмірлік ұстанымы тұтты. Ешкімнің ала жібін аттамай өтуі де ұяда көрген тәрбиеден, әулие бабаларымыздың қорғап-қоршағанынан болар. Балалық шағы Оян, Жаңаталап ауылдарында өтті. Біз Серік Ештайұлы, Бопы Тобажанұлы және мен үшеуміз сол балдәурен бақытты бала кезден бірге өстік. Аталарымыз бен апаларымыз кішкентай кезімізден бізге: - Өзгеге көзінді сатпа, бөтеннің барына қызықпа. Қандай жұмыс атқарсаңдар да, қандай қошеметке бөленсеңдер де адалдықтан, ардан аттамаңдар.Өркімнің өзінің өлшеулі ризығы болады, біреудің нәсібін жеме», -деп дана сөздерін айтып отыратын. Бопы болса осындай тәрбиені сөзімен де, ісімен де үлгі ретінде көрсетуден жалыққан емес. Біз, жолдастары осыдан бес жыл бұрын Бөкеңнің Үштөбе қаласында өткізген алпыс жылдық мерейтойында қанатын жайып тұрған қыран бүркіт мүсінін сыйлаған едік. Сол сәт есте қалыпты. Дембосын атасының ұстаған бүркіттері әрқашанда есінде тұрады ғой, сол саятшы

БОПЫ

атасы асыраған қыран құстың күш- жігер, қайратын берсін! - деген ниетпен сыйлаған едік. Ал Бөкең болса атасының «Жігіттер халқың сұңқар ғып сайласа, сұмырайдың ісін жасамандар»-деген сөздерін өте жиі айтатыны есте қалыпты. Қамшының сабындай қысқа өмірдің соңына дейін біз Бопымен араласта болдық. Кейде әртүрлі жиындарда, той, қуаныштарда басымызды қосып тұратынбыз. Бөкең, бала кезінен ұстамды, сабырлы мінезімен достары мен сыныптастары арасында өте беделді еді. Бопы Тобажанұлы, өзінің білімімен қырықтан асқан шағында облыстық экология басқармасына бас маман болып қызмет атқарды. Облыстағы табиғатты қорғау, экологияны тазарту бойынша көптеген іс шараларға ат салысып, абыроймен құрметке бөленді. Зейнетке шығар алдында «Бірінші Май» ауылына әкім болып тағайындалды. Бұл ауыл Кеңес Одағы кезінде мол өнімі,табысты еңбеккерлерімен республикамызға танымал еді.

«Әкім бол, еліңе жақын бол» дегендей, ауыл өміріне байланысты көптеген мәселелерді ауылдың азаматтарымен бірігіп шешіп отырды. Бөкең жанұясының үлкені болды. Артында қарындасы- Алтынақы және кенже інісі -Күндеаман қалды. Қарындасының балалары есейген, ал інісінің балалары әлі кішкентай. Бәрі де Бопыны ата деп, өте жақсы көріп өсті. Бөкең де қарындасы мен інісінің балаларына өзінің жақсы пейілін танытып жүретін. Балалары да осы Бопы атасы сияқты еліне құрметті, халқына қадірлі болады деп сенемін. Алла тағалам Бопының жақындарына жақсылығын бере берсін. Жаны жайсаң, адал дос өткен өмірінде нағыз қазақтың мықты азаматы болды. Өмір қиыншылықтарына мойымай, барлығын жеңе жүріп,түзу жолды тандап, адами қасиетін, абыройын сақтай білді. Ұлы Абайдың «Аяғыңды анық бас, барды бар деп біл, қолыңдағыңды қанағат тұт» -деген сөзі Бопының өмірлік бойтұмары болды деп айта аламыз. Бопы досымыздың фәни дүниеден озып, марқұм болғанына да бір жыл толады.Бірге туған қарындасы мен інісі,туған-туыстары жылдық асын беріп жатыр.Бопы Тобажанұлына беріліп жатқан жылдық асы қабыл болсын! Досымыздың жарқын бейнесін әрқашанда есімізде сақтаймыз. Жатқан жерің жайлы , иманың жолдас, топырағың торқа болсын,адал дос! **Биғожанов Тимур Қапасұлы, Талдықорған қаласы мен Қаратал ауданының Құрметті азаматы**

ДОС – АЖАРЫҢ, ЖОЛДАС – БАЗАРЫҢ

ДОСТЫҚ – БҰЛ ӨМІРДЕГІ ЕШНӘРСЕМЕН БАҒАЛАНБАЙТЫН ҚҰНДЫЛЫҚ. ДОС ТАБУ ҚИЫН, АЛ ОНЫ САҚТАЙ БІЛУ ОДАН ДА ҚИЫН. БІЗДЕР ДОСТЫҚТЫ САҚТАУ ҮШІН ЖАН-ТӘНІМІЗБЕН ЕҢБЕКТЕНУІМІЗ КЕРЕК. ҚАЙТАРЫМЫН ҚАЖЕТ ЕТПЕЙ, БЕРУДІҢ ЖОЛДАРЫН ҮЙРЕНУ КЕРЕК. СЕНІМ МЕН ЖАРҚЫН КӨҢІЛ – ДОСТЫҚТЫ БЕРІК ЕТЕТІН ТІРЕК САНАЛАДЫ. ӨЗІ ШЫНАЙЫ ДОС БОЛА БІЛГЕН АДАМНЫҢ ДОСТАРЫ ДА КӨП БОЛАДЫ. ОСЫ ОРАЙДА, ДОСТЫҚ ТӨҢІРЕГІНДЕ МЫНА БІР ТӘМСІЛ ОЙҒА ОРАЛАДЫ.

Бірде әкесі баласына қарап:- Балам, қанша досың бар? - деп сауал қойыпты. Сонда ештеңенің байыбына бара бермейтін бала көңілмен ұлы: «Жолдас балаларымның барлығымен тату-тәтті доспын. Ешқайсысы мен туралы бөтен ойламайды. Бір-бірімізден ешнәрсе аянып қалмаймыз. Қолымыздан келгенше жәрдемдесіп тұрамыз», -деп, бірнеше жауаптарды үсті-үстіне жаудыртып айтып береді. Сонда баласының әңгімесін сабырмен тыңдап болып, «Е-ее,

қарағым: Сен айтқан пікірлермен достықты толыққанды бағалауға болмайды. Мен саған мына бір аңыз әңгімені айтып берейін – депті. - Бір жігіт досын сынамақ болып, қорадағы қойын сойып қапқа салып досына апарып көрсетіп, мен мына адамды жазым етіп алдым, енді мен жазаға тартылуым мүмкін. Сен отбасыма, мал-мүлкіме қорған бол, бала кезден егіз қозыдай тел өскен жолдасым – деп, саған аманат етіп тұрмын,- дейді .

Мұндай жағдайды күтпеген жолдасы абдырап қалып, «қазір мен үйге барып келейін» - деп, үйінен мылтық ала шығып, қаптағы салулы тұрған қой етін үсті- үстіне атып жібереді де, «міне, енді екеуміз бірдей болдық. Сенің басыңа жағдай

туындап тұрғанда жалғыз тастай алмаймын. Нендей қиыншылық болса да бірге көтереміз» - деп шынайы жанашырлығын танытады. Көрдің де ұлым, дос деген осындай басыңа іс түскенде танылады. Әйтпесе, былайғы

ДОС ТУРАЛЫ ОЙЛАР

күні бәрі жақын, бәрі дос болып жүреді - деп сөзін аяқтайды. Иә, өмірде қанша адам болса, соншама ой-пікір, көзқарас болуы табиғи заңдылық. Алайда, достықты әркім әрқалай түсініп бағамдайды. Біреулер ер азаматтың арасында ғана достық болады десе, енді бірі қыз бен жігіттің арасында да шынайы адал достықтар болады деген пікір айтылады. Сайып келгенде достық сүттей аппақ, бұлақтай мөлдір болуы ләзім. Достықты теңізден терең, бұлттан биік бағалайтын адамдар оның қадір-қасиетін көңілге түйіп, жүрекпен шынайы ұғына алады. Аталы сөзге тоқтаған қазақ халқы әрбір сөздің мағынасын терең ұғынып, байыппен бағамдай білген. Иманы берік, текті елдің ұрпағы жазылған жайдан жаңаша серпін алып, сүбелі сөзден орамды ой түйіп, дос деген киелі ұғымның қадірін қашырып алмаса екен дейміз.

Тұрар БЕКМЫРЗАЕВ

АЛМАСАДАМ СӘТҚАЛИЕВ

АТОМ – ХИМИЯЛЫҚ ЭЛЕМЕНТТЕРДІҢ ЕҢ КІШКЕНТАЙ БӨЛШЕГІ. БІРАҚ ИОНДЫҚ БАЙЛАНЫСТАР АРҚЫЛЫ ҚУАТТЫ ҚАРУҒА АЙНАЛА АЛАДЫ. АЛ АЛМАСАДАМ СӘТҚАЛИЕВТІҢ «ИОНДЫҚ БАЙЛАНЫСЫ» НАЗАРБАЕВҚА ТІРЕЛЕДІ ДЕГЕН БЕЙРЕСМИ АҚПАР БАР. БҰЛ ТУРАЛЫ НЕГЕ MEDIA ДЕРЕКТЕРІ НЕ ДЕЙДІ?

Мәнсап жолы

Алмасадам Сәтқалиевтің қызметтік карьерасында мін жоқ. 1970 жылы Алматы қаласында дүниеге келген ол Әл-Фараби атындағы Қазақ мемлекеттік ұлттық университетін, Назарбаев Университетінің Жоғары бизнес мектебін, Стэнфорд университетінің Жоғары бизнес мектебін бітірген. Қызмет жолын жеке секторда бастаған. Бірақ 27 жасында «ҚазТрансОйл» ұлттық компаниясына тұяқ іліктірген. Алдымен менеджер, департамент бастығы, басқарушы директоры, тіпті вице-президенті болған. Бұл – Сәтқалиевтің 30-дан жаңа асқан кезі. Сосын 40-қа жетпей «KEGOC» компаниясына келді. Осы компанияның тұңғыш вице-президенті, президенті, тіпті басқарма төрағасы болды.

Міне, осы кезеңнен кейін Сәтқалиев мемлекеттік активтерді басқаратын инвестициялық холдинг саналатын «Самұрық-Қазынаға» берік орнықты. Берік орнықты дейтініміз, 2011 жылдан бастап министр орынға отырғанша дәл осы жерде еңбек етіп, түрлі лауазымдарды атқарды. Оның бәрін тізбелей беру шарт емес, бірақ Назарбаевтың ет жақыны Ахметжан Есімовтен кейін «Самұрық-Қазынаға» бас болғанын ескеріңіз.

Қазақстанның экс-президенті басқа адам табылмай қалғандай, қаржы жиналған жердің бәріне осы Есімовті апарып отырғызатын. Ақорда экономикалық көрменің желігімен еліріп жүргенде талай-талай оқиғалар өтті. «Астана ЭКСПО – 2017» ҰК-ның сол кездегі төрағасы Талғат Ермегияев ұсталып, сотталды да, орнына Ахметжан Есімов барды. Апарған – Назарбаев. ЭКСПО біткен соң Есімовті «Самұрық-Қазынаның» есігінен аттатып, төріне оздырды. Бақандай төрт жыл «қазынаның» құлағын ұстаған Есімов 2021 жылы орнын босатып, «көкесіне» көмекші болып кетті.

Орнына келген Алмасадам Сәтқалиев екі жылдан кейін Энергетика министрі болды. Алайда 2024 жылғы су тасқыны қарашаның қанын қарайтып,

шығарды». Смайылов кетіп, Бектенов келген аласапыранда кейбір министрлер атынан ауып қалды. Орнын сақтап қалған санаулы шендінің ішінде осы Сәтқалиев те бар.

Жорға тіл және уәде

Алмасадам Сәтқалиев үшін сәтсіздеу болған бір оқиға есімізде. 2023 жылдың сәуір айында Жаңаөзендегі жалын атқан еңбек дауының ұшқыны тура Энергетика министрлігінің алдына түсті. Дәлірек айтқанда, жүзге жуық мұнайшы әділет іздеп, министрліктің есігін қақты. Наразылар «БерӘлі Маңғыстау Company» кәсіпорнында жұмыс істеген екен, «ҚазМұнайГаз» ұйымдастырған

тендерде «БерӘлі Маңғыстау Company» жеңілгеннен кейін жұмыстан қысқарып қалған. «ҚазМұнайГаз» оларға өзге компаниялардан жұмыс ұсынған көрінеді. Бірақ мұнайшылар бұл ұсынысқа келіспеген. Себебі «тоғыз айдан соң тағы тендер өтсе, бұл жұмыстан да айрылып қалуымыз мүмкін» деп қауіптенген.

Қысқасы, ашулы жұмысшылар Энергетика министрлігінің

төсеп, қалың киімдерін жамылып, министрлік ғимаратының алдына қонып шықты. Әрі «Жұмыссыздық мәселесі шешілмесе, ешқайда кетпейміз» деген талап қойды. Осынша адамның министрлік алдынан «қоныс тебуі» бұрын соңды болмаған жағдай. Сондықтан досы да, дұшпаны да «Алмасадам

пен антқа қатысты жауапкершіліктің салмағы атомның «түйіршіктеріндей» тым майда, тым жеңіл сияқты көрінеді. Олай дейтініміз, Энергетика министрінің алдынан осы сұрақ жиі шығады. Әріптестеріміз «Қазақ тілін қашан үйренесіз?», «Уәдеңіз қайда?» дейді кезіккен жерде. Сәтқалиев саспайды, «Сұрағыңызға рақмет, келесі сұрақ, пожалуыста» дей салады немесе «мен сізге жауап бердім, сонымен рақмет» дейді. Соған қарағанда, Сәтқалиев «қазақша сөйледі деген – осы» деп жүрген секілді. Өлде мемлекеттік тілді менсінбейді, оны үйренуді қажет деп те білмейді.

«Назарбаевтың құдасы»

Қанша жерден орыстілді болса да, Сәтқалиевтің қазақ екенін әйгілеп тұратын бір ерекшелігі бар. Энергетика министрінің баспанасы ылғи «базар» болып жатады. Өйткені Сәтқалиев демографияға үлес қосқан тұлға: 4 ұл, 1 қыздың әкесі. Әке-шеше үшін ұлдың уяға, қыздың қияға қонғанынан артық бақыт болмаса керек. Ал егер тапқан теңі – айтулы жердің түлегі, әйгілі әулеттің перзенті болса, әке – армансыз, ана – уәйімсіз. Алмасадам Сәтқалиевті «армансыз» адам ретінде суреттеген бір мақаланы осыдан бірнеше жыл бұрын exclusive.kz порталы жариялаған. Ондағы деректерге үңілсек, «Сәтқалиев Назарбаевпен құда болып» шығады. «Сәтқалиевтің қызы Анадель Майданова мен Тауман Назарбаевтың арасында қыл өтпейтіндей жақындық бар», дейді басылым. Тауманды білуіңіз керек, Нұрсұлтанға Әсел Құрманбаева тауып берген қос ұлдың үлкені. Анадель – Алмасадамының маңдайына күн тигізбей өсірген жалғыз қызы.

«Екеуі құрдас әрі бала күндерінен дос. Кейбір әңгімелерге қарағанда, Нұрсұлтан Назарбаев үйіне келгенде Тауманды ғана емес, Анадельді де қолына алып, көтеретін. Сондай-ақ, оның әкесін де...». Астарлы сөздің айтпағын түсіндіңіз деп ойлаймыз. Басылым екі жастың арасындағы жақындықты сөз ете отырып, Сәтқалиевтің өсу баспалдағына қатысты болжамды да сүйкете кетеді.

Бір қызығы, бұл мақала 2021 жылы жарық көрсе де, қоғамға 2023 жылы кеңрек танылды. Өйткені бұл кезде Сәтқалиев Энергетика министрі болған еді. Екі жастың бірге түскен фотоларын пайдалана отырып монтаждалған бейнетаспа мен құдандалық құпиясы туралы ақпарат желіден желіге, сайттан сайтқа тарады. Тіпті кейбір басылымдар «Назарбаев пен Сәтқалиев қазақы дәстүрмен құдаласқан, Анадель айттырылған» деп жазды. Көп ұзамай, министрліктің баспасөз қызметі бұй

билікті әбігерге салғаны белгілі. Ақырында қарғын су Әлихан Смайылов басқарған Үкіметтің астынан «су

алдынан кетпей, босағасында түнеді. Шын мәнінде, жүзге жуық жұмысшы астына тоқымын

«АТОМ АДАМ»

деді: «Өлеуметтік желілерде тараған жалған ақпаратқа жауап ретінде мынаны хабарлаймыз: Энергетика министрінің қызы сыныптасымен суретке түскен, бірақ жақын қарым-қатынаста емес. Алмасадам Сәтқалиевтің тұңғыш президентпен туыстық байланысы жоқ және болған да емес».

Құдалықтың туыстыққа жатпайтыны рас. Өйткені туыстардың қаны бір. Ал құдалықта қан қосылады, қан жаңарады. Десек те, салт-дәстүрдің кейбір жөн-жоралғысымен келгенде, құдалардың туыстан да жақын болып кететінін қыз ұзатып, келін түсіргендер жақсы білсе керек. Ал ақпарат рас па, өтірік пе? Алмасадам Сәтқалиевтің өзі бұл жайында ештеңе айтпады. Бәлкім, «Оны айтып айтып отыратын несі бар? Айтқыларың келсе, өздерің айта беріңдер, пожалуыста» деген шығар, кім біледі?!

АЭС, oh, yes !

Салынады, салынбайды деп ұзақ уақыт бойы талас-тартысқа түскен АЭС ақыры салынатын болды. Атом электр станциясының қажеттілігіне себепкер ретінде аталған басты

аргумент – болашақта болуы мүмкін электр тапшылығы екені белгілі. Ал электрдің етек-жеңін шамалап, жетер-жетпесін мөлшерлеп отырған мекеме – Энергетика министрлігі. Алайда елді алаңдатқан АЭС мәселесін Алмасадам Сәтқалиев шешіп отыр екен деген ой тумауы керек.

Өйткені АЭС салу мәселесінің Қазақстанды айналдықтап жүргеніне 30 жылға жуықтап қалды. Алғаш рет 1997 жылы сол кездегі Ядролық қауымдастық президенті Владимир Школьник көтерген. Бірақ ұсынысты халық тұрмақ, сарапшылар да қолдамады. 2006 жылы Путин мен Назарбаев бірлескен мәлімдеме жасап, Ақтауда АЭС салынатынын айтты. Екі елдің министрліктері келісім жасады. Бірақ белгісіз себептермен бұл жоба тоқтап қалды. 2013 жылы Назарбаев «Бітпейтін талқыны қойып, АЭС мәселесін біржола шешуді тапсырамын» деді, Үкіметке. Сонымен «Қазатомөнеркәсіп» пен «Росатом» басшылары АЭС жобасы бойынша серіктес болатын меморандумға қол қойды. Алайда екі мемлекет арасындағы үкіметаралық құжат сол күйі бекімей қалды. Аталған мәселе 2015 және 2019 жылдары да оқтын-оқтын көтерілді.

Қысқасы, АЭС салу меноны Ресейге салдырту жөніндегі түйткілдер Назарбаевтың Тоқаевқа қалдырып кеткен көп проблемасының біріндей көрінеді. Қазір Үкімет те, Ақорда да АЭС салу мәселесіне біржолата бекіді. Демек Энергетика министрінің «АЭС қажет», «АЭС-ке

балама жоқ» деп келетін пікірлері – халыққа түсіндіру жұмыстарына ұқсайды. Елдегі энергетиканың құлағын ұстап отырған шенеунік болған соң Сәтқалиевтің солай сөйлеуі тиіс екенін де түсінеміз. Бірақ сәл түсініксіздеу бір нәрсе бар. Сәтқалиев осы қызметіне келмей тұрып, яғни, «Самұрық-Қазынаны»

АЭС-ті кім салады?

Өзірге осы сұрақтың ғана жауабы айтылған жоқ. Қалғанының бәрі тым жылдам, тым қарқынды өтіп жатыр. Мәселен, Қазақстанда салынатын АЭС біреу емес, екеу, тіпті үшеу болуы да мүмкін. 28 қаңтар күні өткен Үкіметтің кеңейтілген отырысында президент Тоқаев: «Тағы да айтамын, елімізге ядролық энергия қажет, онсыз Қазақстанның ілгерілеп дамуы күмәнді болмақ. Энергия – бүкіл экономикамыздың қозғаушы күші, – деді. Осы жиында екінші АЭС Курчатова қаласынан салынуы мүмкін екені де айтылды. Қысқасы, өне-міне құрылысы басталатын станциялардың орыны да әзірленіп жатыр. Алайда АЭС-ті кім салатыны әлі белгісіз. Үміткерлер қатарында ресейлік «Росатом», Қытайдың CNNC, Оңтүстік Кореяның KHNP және франциялық EDF компаниялары бар. (Қазіргі кезде нақты салушы анықталды.)

Қысқасы, елімізде АЭС-тер салынады. Бірақ салынып біткенше, осы жобаның бастамашысы болған Назарбаевты жер бетінен таппай қалуыңыз ғажап емес. Тоқаевтың өзі

басқарып отырғанда да «АЭС салу керек» деп қойып қалған. «Самұрық-Қазынаның» АЭС құрылысына қандай қатысы бар? Міне, осыны ескерсеңіз, АЭС салынатын кезде Энергетика министрлігінің орынтағында басқа емес, Сәтқалиев отыруы қажеттігі сол заманда кесіп-пішіліп қойған мәселе емес пе екен деген де күмәнді ой келеді. Бірақ анығын Алмасадам мен Алла біледі.

Енді бұған тікелей болмаса да, жанама қатысы бар бір қызықты айта кетейік. АЭС салуға қатысты өткен референдумға қалт-құлт етіп, Назарбаевтың да келгенін көрген шығарсыз. Президенттік сайлауда Тоқаевқа дауыс беріп, «Жаңа Қазақстанмен» жақсы қарым-қатынас ұстағысы келетінін көрсетті. Мұнысын әркім түсінді, ұқты. Ал енді референдумға келмей-ақ қойса да, оны ешкім іздемес еді ғой. Сүлдерін сүйретіп, неге келді? Мұның жауабын іздеуді әркімнің өзіне қалдырып, Назарбаевтың сол кездегі журналистерге айтқан пікіріне оралайық. – Сіз қазір Қазақстанда тұрып жатырсыз ба? Қайдасыз?, – деді журналистер экс-президентке. Назарбаев бұл сұрақты жауапсыз қалдырды. Есесіне «Табысты болыңдар! Бақытты болыңдар!» деді де, тайып тұрды. Дәл осы сөзі Алмасадам Сәтқалиевтің жоғарыда айтқан «екі ауыз қазақшамен қатыру» әдісіне ұқсас шықты. Әрине, жер тауысқан Назарбаев бүгінгі министрден сөз үйренбейтіні анық. Бірақ жауаптан жалтаруға келгендегі ұқсастықты көрмей қалу мүмкін емес еді.

ол кезде Ақордада отырмауы мүмкін. Дұрысы, отырмауы керек, өйткені 7 жылдық өкілеттігі 4 жылдан соң бітеді. Ал АЭС құрылысы қалыпты жағдайда 10-12 жылға дейін созылады. Келісім-шарттарға Бектенов бастаған үкімет, оның ішінде Энергетика министрі қол қояды, соған сәйкес жауапкершілік жүгі де сәтқалиевтердің мойнында қалады. Осының бәрін ескергені шығар, «АЭС-ті кім салса да, Ресей салмасын» деген жұрттың күдік күмәні күннен-күнге күшейіп барады.

Бір қызығы, Энергетика министрі 10-12 жылды күні кеше 8 жылға «қысқартты». «Бірінші АЭС блоктың құрылысы қандай да қиындықтарға бетпе-бет келмесе, шамамен 10-12 жылда салынады. Алайда, біз технологиялардың үнемі дамып жатқанын және белгілі бір ядролық технологияларды қолдану тәжірибесі бар екенін түсінеміз. Тіпті әлемдік орташа мерзімдерді ескере отырып, біз ресми мердігерлер (АЭС салушы компания – ред.) алдында осы мерзімдерді жеделдету мүмкіндігі туралы талап қоямыз. Бұл бізге алғашқы блокты 8 жылда, яғни 8 жылға дейінгі мерзімде іске қосу мүмкіндігін беруге тиіс, – деді Сәтқалиев.

P.S: Көрдіңіз ғой, Сәтқалиев тастай қылып талап қояды да, құрылысты ертерек бітірмеді. Сөйтіп, бірінші блоктың энергиясы 8 жылда елге беріле бастайды. Қызығы сол, жоғарыда айтқанымыздай, талапты «қабылдайтын» тарап әлі белгісіз, яғни, АЭС-ті кімнің салатынын анықталмаған. Сонда министр өзімен-өзі сөйлесіп, өзіне-өзі талап қойып жүр ме? Әлде «қайсысы салса да, осы талапты орындатамын» деп жоспар құрып жүр ме? АЭС салу – үйдің шатырын жабу секілді оңай шаруа емес екені белгілі. «Қайтсең де бітіресің» дейтін талап қауіп орасан АЭС-ке жүрмейді. Осының бәрін ескерсеңіз, алшаң басқан Алмасадам Сәтқалиев салынбаған АЭС-тің алдына шығып кеткендей әсер қалдырады. Демек министрдің бұл пікірі де «Атом адам» деген сипатымызға сай келетін сияқты.

Сансызбай НҰРБАБА,
НЕГЕ КЗ. сайты.

АНЫҚТАМА

1. Неге кз. бұл мақаланы Сәтқалиевтің Энергетика министрі болып тұрған кезде жариялаған. 2025 жылдың 18 наурызында Сәтқалиев Алмасадам Атом энергиясы жөніндегі Агенттіктің төрағасы болып тағайындалды.

2. Қазақстанда алғашқы атом электр станциясын салатын халықаралық консорциумның көшбасшысы анықталды, деп хабарлайды Malim.kz ҚР Атом энергиясы жөніндегі агенттігіне сілтеме жасап.

3. Қазақстандағы алғашқы атом электр станциясын (АЭС) салатын халықаралық консорциумның көшбасшысы ретінде ресейлік «Росатом» компаниясы таңдалды. Бұл шешімді Қазақстан Республикасының Атом энергиясы жөніндегі агенттігі мен «Қазақстандық атом электр станциялары» ЖШС Assystem (Франция) компаниясымен бірлесіп жүргізген кешенді сараптама нәтижесінде қабылдады. («Алатау» ақпарат)

ҚАЗАҚ ӨНЕРІНІҢ ЖАҢАШЫЛ РЕЖИССЕРЫ

ҚАЗАҚТЫҢ САХНА ӨНЕРІНЕ ӨЛШЕУСІЗ ҮЛЕС ҚОСЫП, ӨЗІНДІК ЖАҢАЛЫҚ ӘКЕЛГЕН ҮЛКЕН ДАРЫН ИЕСІ, ҚАЗАҚСТАННЫҢ ХАЛЫҚ АРТИСІ, БЕЛГІЛІ РЕЖИССЕР, ӘРІ ҰЛАҒАТТЫ ҰСТАЗ АСҚАР ТОҚПАНОВТЫҢ ҚИЫН-ҚЫСТАУ ЗАМАНДЫ БАСЫНАН ӨТКІЗГЕН ӨМІРІ МЕН ШЫҒАРМАШЫЛЫҒЫ ЖАЙЛЫ АЙТПАҚ БҰРЫН ,БІЗ ОНЫҢ БАЛАЛЫҚ ШАҒЫНА КӨЗ ЖҮГІРТСЕК ДЕЙМІЗ.

Асқардың бала кезінен жетімдіктің зарын көріп, байлардың қойын бағып, кедейшіліктің тауқыметін тартқанын біреу білсе, біреу біле бермес. Ол қалақтай домбырасын қолына алып, тау етегіне малды жайып жіберіп, Кененнің «Бозторғай» мен «Базар-Назар» әндерін шырқағанда ішкі шері тарқап, әсем әннің жетегінде жан сарайын тазартатын, жанды жеген қайғы- мұңы бір сәт ұмыт болып, нәзік дүниенің ләззатын сезінетін. Ондайда бойы жеңілдеп, алдағы күнге үмітпен қараушы еді.

Қолы босай қалса ел кезіп, өнерін көрсететін Естемес ақсақалдың орындауындағы небір жыр-дастандар мен ән-күйлерді ұйып тыңдап, жаны байитын. Бірде Естемес ақсақал тауға қарап ән салып тұрған Асқардың әнін ту сыртынан тыңдап, ән аяқталған соң ақ батасын беріп, қанаттандырып жібергені бар. Ол кісі білмейтін ән-күй, қисса-дастан, ертегі,

педагогикалық институтының жанында ашылған алты айлық курсқа кілең беске оқитын оқушыларды шақырады. Осы дайындық курсын бітірген соң Асқар қазақ тілі мен әдебиеті факультетіне оқуға түседі. Институт жанынан ашылған драма студиясын белгілі режиссер Жұмат Шанин басқаратын. Асқар көркемөнерпаздардың арасында шағын спектакльде ойнап, өнерімен ерекшеленеді. Сөйтіп Жұмат Шанинның ағалық қамқорлығының арқасында Асқар Тоқпанов Мәскеудің Луначарский атындағы Театр өнері институтының актерлық факультетіне оқуға түсіп, бір жылдан соң денсаулығына байланысты демалыс алады. Әрине, орыс тілін білмейтін адамға бірден салалы пәндерден емтихан тапсыру, оны тілмен жеткізу қиынға соқты әрі киім, тамақ деген тапшы. Әбден қиналған кездері көп болды.

1934 жылы Мәскеудегі Қазақстан

Бірде Мұхтар Әуезов «сен бес жыл режиссерлыққа оқып келдің. Ал енді көрсет, біліміңді» дегені. «Ерді намыс өлтіреді» демекші, Асқар Тоқпанов Абайға қатысты барлық әдебиетті оқып, Абай әндерін тыңдап, Абайдың үш мектебін зерттеуге кірісті. Бірінші - халықтық мектеп, екінші - Пушкин, Лермонтов, Крылов, Гете арқылы Европа әдебиеті мен мәдениетін игеру, үшінші мектеп - сөзім пәлсафасы, Фердауси бастаған шығыстың жеті жұлдызын білмей, сезінбей, түсінбей, тебіренбей кірісу қиын еді. Оның бұл ізденісін тірі жан білмеуі керек еді. Өйткені көп білетін адамнан мен халық әртісімін деген адамның өзі сескенетіні сөзсіз.

Пьесада үш жүйе тартыс бар. Біріншісі - Абай бастаған жаңаға, жарыққа ұмтылушы топ. Екіншісі - Жиренше, Оразбай бастаған феодалдық топ. Үшінші - кері тартқан діни көзқарастағы топ. Осы кикілжіңдер Ажар мен Айдар оқиғасында анық көрініс табады. Осылардың бәріне Абай қатысып, бітіспес күреске түседі. «Абай» пьесасы Асқар Тоқпановтың шығармасының бастауы әрі шыңы болды десек, артық айтпаған болар едік. Режиссер Тоқпанов аса қуатты шығармашылық көзін тап басып, үлкен бейнені сомдап, Қалибек арқылы Абайдай дара тұлғаны мойындатуға септігін тигізді, өз бағасын алды.

Алматы, Жамбыл, Қарағанды, Атырау театрында қойылған Абай трагедиясы Асқардың Абай бейнесін бұрынғыдан да шебер сомдай түсуге септігін тигізді.

Театр өмірінде Абайтану ғылымын бірден бір меңгерген осы Асқар Тоқпанов еді.

(15.10.1915 - 22.11.1994)

Асқар Тоқпановтың 60-жылдардағы шығармашылық өсу жолына зер салсақ, оның режиссерлық, педагогтық жұмыстары да, үшіншісі консерваториядағы кафедра басқарған кездері. Ол вокалмен қоса опералық режиссурадан да сабақ береді. Кейін өмір бойы жинақтаған тәжірибесін баспасөз беттері арқылы жариялауы - оның тағы бір қыры болатын. Режиссерлық еңбек, тіл мәдениеті, дәстүр мен жаңашылдық Асқар Тоқпановтың басты тақырыбы еді.

Режиссердың сахна өнеріне сіңірген еңбегі жайлы Қазақстанның халық әртісі Асанәлі Әшімов былайша баға берген:

«Асқар Тоқпанов сахна өнері үшін үш бірдей шындықтың басын біріктіре көрсетуді ең басты мақсат етіп алған дарын иесі еді.

Шындық- кейіпкер болмыс-бітімінен туындайтын психологиялық шындық, шығарма тарихынан туындайтын тарихи, әлеуметтік шындық және осыларды халыққа көркем жеткізер сахналық шындық. Осы үшеуі қосылғанда сәттілік бар. Режиссер, педагог, театр сыншысы Асқар Тоқпанов режиссурада еңбегін бастағаннан осы үш шындықтың бірлігіне аса көңіл бөлген дарын еді. Сахналық шығарманың рухын сөздік нәзік сырын, эмоциялық әсер күшін түсіну, тарихи шығармалар шындығын ашуға уақыт талабын тап басуға әркез атсалысты. Мен Асекеңнің алдынан дәріс алғанымды аса мақтан етемін» дейді өнер иесі. Ал Қазақстанның халық әртісі Асқар Тоқпанов көзі тірісінде жастарға «үйренуден, үйретуден жалықпау ұшы - қиыры жоқ теңіздей шалқып жатқан ой-сананды байыту дер едім. Ендігі мақсатым – сахна өнерінің ыстық-суығын, жинақтаған тәжірибемді қағаз бетіне түсіріп, келер ұрпаққа көмегі тиер жинақ етіп шығарсам дер едім», - деген екен асыл ағамыз.

Алматы облысы Іле ауданына қарасты Шиликемер аулының түлегі, Қазақстанның халық әртісі Асқар Тоқпанов /шын аты Әлиасқар/ Мұхтар Әуезовтың «Абай», «Сын сағаттары», «Қарағөз», Шахмет Құсайыновтың «Марабай», халықтық «Еңлік-Кебек», Сәбит Мұқановтың «Жеңіс жыры», Ғабиден Мұстафинның «Миллионер», Ғабит Мүсіреповтың «Ақансері- Ақтоқты», А.П.Штейнның «Намыс оты», А.Д.Юссоның «Терең тамырлары», Гогольдың «Ревизоры» секілді көптеген спектакльге режиссерлық етті. Сонымен қатар Қарағанды, Атырау облыстық театрларының көркемдік жағын басқарып, жақсы спектакльдер қойды, режиссерлық етті.

Қазақстанның халық әртісі Асқар Тоқпанов Алматыдағы театр училищесінде, Құрманғазы атындағы ұлттық консерваторияда кафедра меңгерушісі және қазіргі Қазақ ұлттық өнер академиясында педагог- ұстаз қызметтерін атқарды.

Көзі тірісінде «Еңбек Қызыл Ту», «Халықтар достығы», «Құрмет белгісі» ордендерімен қоса бірнеше медальдармен марапатталды.

Асқар Тоқпанұлы өнер зерттеушісі ретінде «Сахна сазы», «Кешеден бүгінге дейін», «Іңкәр дүние» атты жинақтардың авторы. Сонымен қатар өнер иесі дүниеден өткен соң «Асқар Тоқпанов» атты көзкөргендердің естелік жинақтары жарық көрді.

батырлар жыры жоқтың қасы еді. Асқар ең алғаш небір ертегі, аңыздарды сол кісінің аузынан естіп, қиялға еретін. «Сейпіл-Мәлік, Манас жырлары, «Қозы-көрпеш-Баян сұлу», «Қыз Жібек», «Көрғұлы», «Сұраншы-Саурық», «Өтеген батыр» сынды небір жыр-жауһарларды тыңдап, өнер деген киенің қасиетін біртіндеп бойына сіңіре берген-ді. Жамбыл атамыздың айтыстарын да келістіре айтушы еді, атасы. Жетісу өңірінің нағыз дарындары Қатшыбай күйші, Естемес жыршы, Сәдібек әншілер еді. Асқар Тоқпановтың алғашқы ел ішінен шыққан ұстаздары осы кісілер. Жамбыл мен Үмбетәлі жырлары бозбала жігіттің жүрегіне нұр құйып, рухани қазынаны бойына сіңіруіне септігін тигізеді. Өнердің өз өкілі болуына халық дарындарының әсері мол. Балаң жігіт осы дарындарға қарап бой түзейді.

Асқар он бес жасынан бала кезден жадына сақтаған ән-жырды суыртпақтап шығарып, көпшілік алдында айта бастайды.

Бір күні ол қойды жайып жіберіп, биік төбеге шығып, айғайлап ән салып тұрған. Мал иесі Баймұхамбет бай қасында ерткен сыпайы кісісі бар, оған ақырып жібергені. Асқар екі-үш жетім мен Естемес атасына өнерін көрсетіп жатқан. Шошып кетті. Атын омыраулатып, төніп тұрған байдан зәре-иманы ұшқан Асқар қаша жөнеліп еді, байдың алты өрім қамшысы аяздай қарып, арқасын жосып өтті. «Қу жетімек, не болды сонша зарлап, мал қайда? Ит-құс жеп кетсе де іздейтін түрің жоқ қой» деп, қуып жүріп сабады. Бір-екі рет құлағанда домбырасының быт-шыты шығады.

Содан Қаскелеңге тартып, кедей-көпшікке жанашырлық танытатын партия мүшесі Қасым Күшіновке ол арыз айтады. Еңбегі еш болмапты. Ол кісі Асқарды Алматыдағы мектеп-интернатқа орналастырады. Бар ынтаны оқуға бағыттаған Асқар екі жылда төрт сыныпты бітіреді. Бесінші сынып оқып жүргенде Абай атындағы

өкілдігінде Леон Исаевич Мирзоян бастаған мемлекет басшылары қазақ жастарының мұң-мұқтажы жайлы білгісі келіп жастарды жинады. Бәрінен хал-жағдайларын сұрастырып жатыр. Кезек Асқарға келгенде ол сахнаға шыққандай тұрып, тәжім етіп, реверанс жасаған екен. Бәрі күліп, «өнер адамы осындай болу керек» дескен екен. Сол мінезіме әлі күнге ұяламын деуші еді, жарықтық...

Асқар Тоқпанов Мирзоянға зачеткасын көрсетеді, кілең жақсы деген баға. Студенттің жағдайын сұрап, жетім екенін біліп, көмекшілеріне «бұл балаға айына 400 рубль дербес стипендия тағайындалсын және бұл стипендияны институт бітіргенше алып тұрсын» дейді. Асқар рухани әрі ақшалай байып, қуанып қайтқан екен. Кейін Қазақстандық студентті қабылдағаннан кейін Л.И.Мирзоян институт директоры Алла Ильинична Фурмановаға қоңырау шалып, студент Асқар Тоқпанов тым жүдеу, бір жыл демалыс беріңіз, күш жинасын» деген екен.

Бір жылдан соң Асқар күзде оқуға келгенде режиссерлық факультетіне ауысады. Ол РСФСР халық әртісі, сахна майталманы, Станиславскийдің шәкірті - Василий Григорьевич Сахновскийдің жетекшілігімен институты ойдағыдай бітіреді. Бітірер алдында дипломдық жұмысы ретінде Шиллердың «Махаббат пен зұлымдық» атты спектаклін қоймақ ниетпен Алматыға драма театрына келеді. Бірақ бәрін жаңаша бастау қажет болады. Қазақстан республикасының құрылғанына 20 жыл толуына орай Мұхтар Әуезов пен Леонид Соболев бірігіп, «Абай» атты трагедиялық спектакльге дайындық жүргізіп жатқан екен. 24 жастағы жас режиссерге қиындық туғызған бір мәселе - ол кезде Абай өмірі мен шығармашылығы дәл қазіргідей толық зерттелмеген кезі еді. Абай ролінде Қалибек Қуанышбаев ойнайтын болды. Трагедиялық спектакльдегі Абай бейнесін сомдау оңайға соқпады.

**Алтын Иманбаева,
Қазақстанның еңбек
сіңірген қайраткері**

Бейсенбі - Четверг, 23 қазан

ХАБАР

05.00, 16.00 Сериал «Про веру»
07.00, 08.00, 08.55 «Оян!»
07.50, 19.30 Новости
08.35 «Неосеть»
10.30 Мультсериал «Супер Мяу»
11.00 «Бегом за деньгами»
12.00 Телехикая «Ар алдында»
13.45, 21.45 Телехикая «Келінжан-6»
14.30 Әмір өрнек
15.30 Деректі фильм «Хабарға 30 жыл»
18.00 «Хабар» Агенттігінің 30 жылдығына арналған концерт
19.45 Жаңалықтар
20.00 Телехикая «Ғашықтың тілі»
23:40«КешREC» «Qimyl dama»
00.40 Сериал «Перекресток»
23.40 Телехикая

ЕВРАЗИЯ

06.00 «Паутина»
07.00 «Koreміz-шоу»
08.00 «Қайырлы таң, Қазақстан»
09.00 «Доброе утро, Казахстан»
10.00 «Жить здорово!»
10.55 «Модный приговор»
11.55 «Давай поженимся!»
12.55 «Пусть говорят»
14.10 «Новости»
14.20 «Жаңалықтар»
14.30 « Qoslike»
18.30 «Басты жаңалықтар»
19.00 «Koreміk-шоу»
20.00 «Главные новости»
20.30 Сериал «
01.20 Ночной кинотеатр. «Два цвета страсти»
02.30 «Новости»
03.35 «Басты жаңалықтар»
04.00 «Той базар»
02.40 «Жаңалықтар»
02.50 «Паутина»

КТК

07.05 Кешкі жаңалықтар (қайталау)
07.25 «Әмір- сынақ», отандық телехикаясы
09.00 Вечерние новости
09.40 Сериал «Отставник»
12.00 Сериал «Королева игры»
14.20 Сериал «Поцелуй»
16.30 Сериал «Кольцо с рубином»
18.30 Сериал «Однажды в Чукурова»
20.35 Кешкі жаңалықтар
21.00 Вечерние новости
21.40 Сериал «Королева игры»
00.00 Сериал «Отставник»
02.20 Сериал «Бессмертник»
03.50 Сериал «Кольцо с рубином»
04.40 «Әмір- сынақ»
05.50 «Мерекелік концерт»
06.10 Кешкі жаңалықтар (қайталау)

ЖЕТІСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
08.50 «Саулықтың сыры»
09.00 Жаңалықтар (Жетісу облысы)
09.30 Новости (Область Жетісу)
10.00 Жаңалықтар (Алматы облысы)
10.15 Новости (Алматинская область)
10.25 К/ф «Тентек тілшілер»
11.15 «Әсем әуен»
12.00 «Келін BATTLE» /тікелей эфир/

Жексенбі - Воскресенье, 26 қазан

ХАБАР

05.00, 01.00 ҚР Өнұраны
05.00 «Маңдай тер»
06.15 «Кім мықты?»
07.30 «ОйнаIQ»
08.30 Концерт. Asran FM радиосына 1 жылдығына арналған кеш
10.00 Мультфильм «Тайна парка развлеченый»
11.30 Мультсериал «Царевна и дракон. Магическая книга»
12.00 «The Voice Қазақстан»
22.00 «7 күн»
22.40 Глобальная события
23.00 Концерт. Заттыбек Көпбосынұлының жеке шығармашылық кеші

14.00 «19 аймақ»
14.40 «Агро аймақ»
15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир
15.20 «Әсем әуен»
16.00 Новости/прямой эфир
16.20 К/ф «Аналар күні»
17.00 К/ф «Квартиранттар»
17.40 «Әсем әуен»
18.00 «19 регион» /тікелей эфир
18.40 «Әсем әуен»
19.30 «Жетісу әуендері»
20.00 Қорытынды жаңалықтар (Алматы облысы)
20.15 «Бастық»
20.30 Қорытынды жаңалықтар (Жетісу облысы)
21.00 Итоговые новости (Алматинская область)
21.15 «Әсем әуен»
21.30 Итоговые новости (Область Жетысу)
22.00 К/ф «Мектеп президенті»
22.40 «Әсем әуен»

31 КАНАЛ

06.00 «Әзіл студิโอ» ойын-сауық
06.30 «Tik Tok show» ойын-сауық
06.50 Информбюро (рус., каз.)
08.00 «31 әзіл» ойын-сауық
08.30, 09.00 «Саумал»
08.40, 09.10 «Күліп All» ойын-сауық
09.40 Мультсериал «Пингвины Мадагаскара»
10.40 Мультсериал «Аватар: Легенда об Аанге»
11.40 Мультсериал «Губка Боб»
12.40 Худ. фильм «Снайпер: наследие»
15.00 Худ. фильм «Элизиум: рай не на земле»
17.30 Худ. фильм «Бесстрашный»
20.00 Информбюро (рус., каз.)
21.00 Худ. фильм «Досье «Черная канарейка»
23.20 Худ. фильм «Челюсти, Кровавый Риф»
01.20 «Айдаһарлар шайқасы» телехикаясы
02.20 «31 әзіл» ойын-сауық
02.40 «Time Vine» ойын-сауық
03.00 «Tik Tok show» ойын-сауық
03.20, 05.00 «What's up?» ойын-сауық
04.00 «Әзіл студิโอ» ойын-сауық
04.20 «1001 Әзіл» ойын-сауық
04.30 Телевикторина «Bala battle»
05.20 «Ризамын» ойын-сауық

7 КАНАЛ

06.00, 05.50 Өнұран
06.02 Телехикая «Байтақ жерім»
07.00 Телехикая «Бастық боламын»
08.00 Телехикая «Жүрекке жазылған жол»
09.00, 00.40 Жаңалықтар
09.30, 01.10 Новости
10.00, 20.00 Сериал «Черная любовь»
11.20, 21.00 Сериал «Стамбульская невеста»
14.00 Сериал «Дикая роза»
15.10 «Саулықтың сыры» Бағдарлама
15.20 Телехикая «Үмітінді үзбе»
16.40 «Тағдырлас тамырлар». Республика күніне арналған жоба
17.25 «Республика в лицах»
17.30, 23.00 Әзілің жарасса
18.00 Жаңалықтар
18.30 Сериал «Карадайы. Бесценное время»
19.30 Новости
01.40 Сериал «Пока станица спит»
02.30 Жұлдызды шаңырақта
03.20 Телехикая «Япырай»
04.10 «Q-елі». Скетчком
05.10 Телехикая

ЕВРАЗИЯ

06.00, 03.45 «Той базар»
07.00, 01.50 «Паутина»
09.10 «Повора на колесах»
10.10 Сериал «Женить нельзя помирловать»
15.15 «Две звезды. Семенный подряд»
17.40 Худ. фильм «Не говорите мне онем»
20.00 «Аналитика»
20.50 Спецвыпуск, посвященный дню республики
21.00 Сериал «Аллигатор»

КТК

07.00 ҚР Өнұраны
07.05, 04.00 Т/х «Жұмақтың кілті»
08.40 «Ән мен әнші» ән-шашу
09.30 Сериал «Катерина»
13.40 Сериал «Поцелуй»

Жұма - Пятница, 24 қазан

ХАБАР

05.00, 01.40 ҚР Өнұраны
05.00, 16.00 Сериал «Про веру»
07.00, 08.00, 08.55 «Оян!»
07.50, 18.00 Новости
08.35 «Культурный контекст»
10.30 Мультсериал «Супер Мяу»
11.00 «Бегом за деньгами»
12.00, 20.00 Телехикая «Ғашықтың тілі»
13.45, 21.45 Телехикая «Келінжан-6»
14.30 «Арнайы репортаж»
14.50, 19.30 Жаңалықтар
15.00 «Әзекті»
15.30 Док. Фильм «История о нас»
18.30 «Қоғам пікірі» саяси ток-шоуы
22.40 «ОйнаIQ»
23.40 Телехикая «Qimyl dama»
00.40 Сериал «Перекресток»

ЕВРАЗИЯ

06.00, 03.25 «Паутина»
07.00 «Koreміz-шоу»
08.00 «Қайырлы таң, Қазақстан»
09.00 «Доброе утро, Казахстан»
10.00 «Жить здорово!»
10.55 «Модный приговор»
11.55 «Давай поженимся»
12.55 «Пусть говорят»
14.10, 03.00 «Новости»
14.20, 03.15 «Жаңалықтар»
14.30 «Qoslike» Жаңа маусым
18.30, 04.15 «Басты жаңалықтар»
19.00 «Koreміz-шоу»
20.00 «Главные новости»
20.30 «Парламент online»
20.55 «Поле чудес»
22.15 Сериал «Ненавижу»

КТК

07.00 ҚР Өнұраны
07.05, 20.35 Кешкі жаңалықтар
07.25, 04.50 «Әмір-сынақ», отандық телехикаясы
09.00, 21.00 Вечерние новости
09.40 Сериал «Отставник»
12.00 Сериал «Королева игры»
14.20 Сериал «Поцелуй»
16.30, 03.20 Сериал «Кольцо с рубином»
18.30 Сериал «Однажды в Чукурова»
21.40 Сериал «Тайфун»
01.50 Сериал «Бессмертник»
06.00 «Мерекелік концерт», ойын-сауық
06.10 Кешкі жаңалықтар (қайталау)

ЖЕТІСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
08.50 «Саулықтың сыры»
09.00 Жаңалықтар (Жетісу облысы)
09.30 Новости (Область Жетісу)
10.00 Жаңалықтар (Алматы облысы)
10.15 Новости (Алматинская область)
10.25 К/ф «Квартиранттар»
11.15 «Әсем әуен»
12.00 «Біздің толқын»
12.50 «Саулықтың сыры»
13.05 «19 регион»
13.40 «Әсем әуен»
14.30 «Жетісу әуендері»
15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир
15.20 «Әсем әуен»

ЖЕТІСУ

16.00 «Реальная мистика», реалити-шоу
18.30, 05.00 «Алдараспан», ән-шашу
21.00 «Портерт недели» с Артуром Платоновым
22.00 Худ.фильм «Личные счёты»
00.15 «Реальная мистика», реалити-шоу
02.30 Сериал «Бессмертник»
06.00 «Әнім сен едің», ойын-сауық

ЖЕТІСУ

07.05 «Әсем әуен»
08.50 «Саулықтың сыры»
09.00 «Апта» (каз)
09.30 «Апта» (рус)
10.00 «Әсем әуен»
11.00 «Шашу»
11.40 «Жетісу әуендері»
12.00 «DARA LINE»
12.55 «Қылышсыз майдан»
13.40 «Дала сыры»
14.00 «Келін BATTLE»

16.00 Новости/прямой эфир
16.20 К/ф «Мектеп президенті»
17.00 «Спорт-Тіме»
17.10 «Жетісу әуендері»
18.00 «Әсем әуен»
19.00 «Әзенді өлке»
19.40 «102» сообщает»
20.00 Қорытынды жаңалықтар (Алматы облысы)
20.15 «Процент»
20.30 Қорытынды жаңалықтар (Жетісу облысы)
21.00 Итоговые новости (Алматинская область)
21.15 «Әсем әуен»
21.30 Итоговые новости (Область Жетысу)
22.00 К/ф «Қожайынның балалары»
22.40 «Әсем әуен»

31 КАНАЛ

05.58 ҚР ӨНҰРАНЫ
06.00, 04.00 «Әзіл студิโอ» ойын-сауық
06.30 «Tik Tok show» ойын-сауық
06.50, 20.00 Информбюро (рус, каз)
08.00, 01.00 «31 әзіл» ойын-сауық
08.30, 09.00 «Саумал»
08.40, 09.10 «Күліп All» ойын-сауық
09.40 Мультсериал «Пингвины Мадагаскара»
10.40 Мультсериал «Аватар: Легенда об Аанге»
11.40 Мультсериал «Губка Боб»
12.00 Худ.фильм «Бесстрашный»
14.40 Худ.фильм «Добро пожаловать в рай»
17.20 Худ.фильм «Семья по-быстрому»
21.00 Худ.фильм «Дивергент, глава 2: инсургент»
23.30 Худ.фильм «Челюсти. Кровавый риф»
01.30 «Айдаһарлар шайқасы» телехикаясы
02.40 «Time Vine» ойын-сауық
03.20, 05.00 «What's up?» ойын-сауық
04.20 «1001 Әзіл» ойын-сауық
04.30 Телевикторина «BALA BATTLE»
05.20 Ризамын

7 КАНАЛ

06.00, 05.50 Өнұран
06.02 Телехикая «Байтақ жерім»
07.00 Телехикая «Бастық боламын»
08.00 Телехикая «Жүрекке жазылған жол»
09.00, 00.40 Жаңалықтар
09.30, 01.10 Новости
10.00, 20.00 Сериал «Черная любовь»
11.20, 21.00 Сериал «Стамбульская невеста»
14.00 Сериал «Дикая роза»
15.10 «Саулықтың сыры» Бағдарлама
15.20 «Жетінші студิโอ» Ток-шоу
16.40, 23.00 Әзілің жарасса
18.00 Жаңалықтар. Тікелей эфир
18.30 Сериал «Карадайы. Бесценное время»
19.30 Новости. Прямой эфир
01.40 Сериал «Пока станица спит»
02.30 Жұлдызды шаңырақта
03.20 Телехикая «Япырай»
04.10 Q-елі
05.10 Телехикая «Ата-ана, бала-шаға-2»

16.00 «Әсем әуен»
16.15 «Ділмар»
17.00 «Шашу»
17.40 «Әсем әуен»
18.00 «Единый народ»
18.30 «Абадан»
18.45 «Әсем әуен»
19.00 «Әзекжарды»
19.30 «Арнайы репортаж»
20.00 «Бір шәугім шай»
20.35 «Әсем әуен»
21.00 К/ф «Жанұя»
22.35 «Талдықорған, туған күніңмен!» концерті

31 КАНАЛ

05.58 ҚР Өнұраны
06.00, 05.00 «Әзіл студิโอ» ойын-сауық
07.00 «Күліп All» ойын-сауық
07.30 «Тәтті шоу» ойын сауық
08.00 Мультсериал «Губка Боб»
09.30 Кулиарная программа «Готовим с Адель»
10.00 Телевикторина «Telebingo»

Сенбі - Суббота, 25 қазан

ХАБАР

05.00, 01.00 ҚР Өнұран
05.00 «Маңдай тер»
06.15 «Кім мықты?»
07.30 Концерт. Almaty Cover Sover Show 2024г.
09.30 «Президенттік резерв»
10.00 Мультфильм «Стражи терракоты»
11.40 Мультсериал «Царевна и дракон. Магическая книга»
12.00 Худ.фильм «Падение олимпа»
14.00 Реалити-шоу «Шеберлер шайқасы»
15.15 «The Voice Қазақстан»
17.15 Телехикая «Келінжан-6»
18.15 «Жекпе-жек Айтыс»
19.45 «Алғашқы»
20.45 «Қызық times»
22.00 «7 күн»
22.40 Жұмыр жер
23.00 Концерт «Әз елім»

ЕВРАЗИЯ

06.00 Телеканал «Доброе утро. Суббота» (6+)
09.05 «Умницы и умники» (12+)
09.45 «Слова пастыря» (6+)
10.00, 12.00 Новости
10.45 К 80-летию Никиты Михал-кова. «Потрет в интерьере». (16+)
12.15 Спецпроект. «30 лет вместе» (16+)
13.10 Сериал «Статский советник» (16+)
16.50 «Никита Михалков. Портрет в интерьере» (16+)
18.00 Вечерние новости
18.20 «Признание в любви» Концерт, посвященный 100-летию Михаила Танича
21.00 «Время»
21.45 Что? Где? Когда?
22.45 «Горячий лед» Фигурное катание. Гран-при России 2025 г. Этап I. Короткая программа
00.20, 03.45 Подкаст лаб
02.10 X/ф «Форт росс: в поисках приключений»

КТК

07.00, 03.00 ҚР Өнұраны
07.05 «Жұмақтың кілті» теле-хикая
08.30, 06.00 «Әнім сен едің» ойын-сауық
09.00 Вечерние новости
09.40 Сериал «Тайфун»
14.00 Сериал «Поцелуй»
16.10 «Реальная мистика», реалити-шоу
18.20, 04.10 «Ән мен әнші» ән-шашу
21.00 Сериал «Катерина»
01.20 Сериал «Бессмертник»

ЖЕТІСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық»
08.50 «Саулықтың сыры»
09.00 Жаңалықтар (Жетісу облысы)
09.30 Новости (Область Жетісу)
10.00 Жаңалықтар (Алматы облысы)
10.15 Новости (Алматинская область)
10.25 «Әсем әуен»
12.00 «Біздің толқын»
12.50 «Спорт-Тіме»
13.05 М/ф «Бәйдібек би»

10.25 Тұсаукесер! «Ұшқын» телехикаясы
11.40 «Саумал»
11.50 Худ.фильм «Лунтик. Возвращение домой»
13.40 Худ.фильм «Камуфляж и шпионаж»
16.00 Худ.фильм «Главный герой»
18.40 Кино. Сурадж Шарма в фэнтези драме «Жизнь Пи»
21.20 Худ.фильм «Шан-Чи и легенда десяти колец»
00.20 Худ.фильм «Шоу Трумана»
02.20 «31 әзіл» ойын-сауық
03.10 «Tik Tok show» ойын-сауық
03.30 «Time Vine» ойын-сауық
03.50 «1001 Әзіл» ойын-сауық
04.00 Телевикторина «BALA BATTLE»
04.30 «What's up?»
05.30 Ризамын

7 КАНАЛ

06.00, 05.50 Өнұран
06.02 Телехикая «Ұлы дала

13.25 «Әсем әуен»
14.00 «Әзенді өлке»
14.35 «102» сообщает»
15.00 «Аман болайық»
15.45 «Әсем әуен»
16.20 К/ф «Қожайынның балалары»
17.00 «Шашу»
17.40 «Әсем әуен»
18.00 «Қылышсыз майдан»
18.50 «Әсем әуен»
19.00 «Ұлт ұяты»
20.00 «Дала сыры»
20.15 «Әсем әуен»
20.30 «Апта»
21.30 «Апта»
22.20 «Әсем әуен»

31 КАНАЛ

05.58 ҚР Өнұраны
06.00, 04.40 «Әзіл студิโอ» ойын-сауық
07.00 «Күліп All» ойын-сауық
07.30 «Тәтті шоу» ойын-сауық
08.00 Мультсериал «Губка Боб»
09.30 Кулиарная программа «Готовим с Адель»
10.00 «Tik Tok show» ойын-сауық
10.25 Тұсаукесер! «Ұшқын» телехикаясы
11.40 «Саумал»
11.50 Худ.фильм «Моя большая казахская семья»
14.10 Кино. Оакс Фигли в фэнтези «Пит и его дракон»
16.30 Худ.фильм «Камуфляж и шпионаж»
18.50 Худ.фильм «Главный герой»
21.20 Худ.фильм «Люди икс: Начало. Росомаха»
23.30 Худ.фильм «Досье «Черная канарейка»
01.40 «Bizdin show» ойын-сауық
03.00 «31 әзіл» ойын-сауық
04.00 «Тамаша Live» ойын-сауық
05.00 «1001 Әзіл» ойын-сауық
05.10 Телевикторина «BALA BATTLE»
05.30 «What's up?»

7 КАНАЛ

06.00, 05.50 Өнұран
06.02 Телехикая «Ұлы дала жанұясы»
07.00 Тақиясыз періште. Үздік бөлімдер
07.40 «Сандық гигиена»
08.00 «Тағдырлас тамырлар». Республика күніне арналған жоба
08.30 Мерекелік концерт
10.00, 20.00 Сериал «Черная любовь»
14.00, 21.00 Сериал «Стамбульская невеста»
15.10, 01.10 «Путь перемен» Специальный проект. Альфии Хайдаровой
15.30 «Қазақфильм» ұсынады! «Анаға апарар жол». Көркем фильм
18.20 Sadraddin. Мерекелік тарту
21.00 TV-де алғаш рет! «Қазақша бизнес бразилияда». Нұрлан Қоянбаевтың жаңа фильмі.
23.00 Жарқыраған жұлдыз. Жаңа маусым
00.10 Шаншар
01.30 Тақиясыз періште
03.10 «Жұлдызды шаңырақта»
04.40 Телехикая «Ата-ана. Бала-шаға-2»

жанұясы»
06.40 «Путь перемен» Специальный проект. Альфии Хайдаровой
07.00 «Қазақфильм» ұсынады! «Анаға апарар жол». Көркем фильм
10.00, 20.00 Сериал «Черная любовь»
14.00 Sadraddin. Мерекелік тарту
16.30 Әзіл әлемі. Үздік әзілдер
18.00 «Қазақша бизнес Брази-лияда» Нұрлан Қоянбаевтың жаңа фильм
21.00 Сериал «Стамбульская невеста»
23.00 «Тастаймын-ау сені». Көркем фильм
01.20 Қызықты weekend
02.20 Әйгерім Сейфолланың Сырласуы
03.30 Тақиясыз періште
04.00 «Жұлдызды шаңырақта»
04.50 Телехикая «Ата-ана, бала-шаға-2»
05.53 Үзіліс

ПРАВОВОЙ ПРОИЗВОЛ В КАЗАХСТАНЕ: ДЕЛА БЕЗ ДОКАЗАТЕЛЬСТВ, БЕЗ ИЗВИНЕНИЙ И БЕЗ НАКАЗАНИЯ

В СЕНАТЕ ПАРЛАМЕНТА РК ПРОЗВУЧАЛО РЕЗКОЕ ЗАЯВЛЕНИЕ О МАССОВОМ ПРАВОВОМ ПРОИЗВОЛЕ В ОТНОШЕНИИ ГРАЖДАН, ПЕРЕДАЕТ BAQ.KZ. (22.05.2025 ГОДА)

ДЕПУТАТ АЛИБЕК НУГМАНОВ В СВОЁМ ДЕПУТАТСКОМ ЗАПРОСЕ ПОТРЕБОВАЛ НЕМЕДЛЕННОГО РЕАГИРОВАНИЯ СО СТОРОНЫ ПРАВИТЕЛЬСТВА НА ВОЛНУ СФАБРИКОВАННЫХ УГОЛОВНЫХ ДЕЛ, КОТОРЫМИ, ПО ЕГО СЛОВАМ, СТРАДАЮТ ТЫСЯЧИ КАЗАХСТАНЦЕВ.

"Мы погрязли в липовых делах. Людей привлекают к ответственности без достаточных доказательств, на основании голословных заявлений. Это не борьба с преступностью - это разрушение судеб человеческих судеб. Если государство не сможет защитить человека от неправомерного преследования, оно теряет доверие. И тогда говорить о правовом государстве будет бессмысленно", — подчеркнул сенатор Нугманов.

На пленарном заседании Сената Республики Казахстан прозвучало беспрецедентно жёсткое заявление, которое, по сути, зафиксировало то, о чём десятилетиями говорят правозащитники и жертвы системы: уголовные дела возбуждаются без доказательств, следствие пользуется лазейками в законе, а невинные граждане превращаются в "расходный материал" для отчётности и давления.

Сенатор Амангельды Нугманов заявил буквально следующее:

- «В 2014 году в рамках реформы Уголовно-процессуального кодекса был исключён институт доследственной проверки. Вместо него ввели норму, согласно которой регистрация заявления в ЕРДР автоматически запускает уголовный процесс. Практика показала: это стало легализованной лазейкой, позволяющей возбуждать уголовные дела без наличия объективных доказательств».

По словам сенатора, такая ситуация привела к следующим последствиям:

- В 2021 году прекращено около 80 000 дел за отсутствием состава преступления;

- В 2022 году — ещё около 70 000 дел;

Пострадавшие не получают компенсаций, извинений или реабилитации;

Ни один инициатор беспочвенного уголовного преследования не понёс ответственности.

«Прошу поручить провести комплексную ревизию Уголовного, Уголовно-

процессуального и других кодексов. Надо восстановить институт доследственной проверки, ввести правовой фильтр до начала досудебного расследования, усилить защиту прав граждан, определить чёткие размеры штрафов и сроки лишения свободы, а также ввести персональную ответственность должностных лиц за незаконные действия».

Государство должно публично извиняться и компенсировать ущерб, если дело было возбуждено без состава преступления, подытожил Амангельды Нугманов.

ПРЕСС-СЛУЖБА СПЕЦИАЛИЗИРОВАННОЙ МЕЖДУНАРОДНОЙ ДЕТЕКТИВНО-ЮРИДИЧЕСКОЙ СЛУЖБЫ EURASIA-POL :

«Мы поддерживаем позицию Сената Республики Казахстан и призываем к немедленной ревизии УПК, включая возврат доследственной проверки и введение процессуального фильтра до регистрации в ЕРДР. Пример семьи Абдыгаппаровых — это не исключение, а симптом глубокой правовой болезни».

«Когда государство возбуждает дела "про запас", для давления или отчётности, — это уже не правосудие, а репрессивный механизм. И если Сенат признал эту проблему,

теперь дело за Генеральной прокуратурой и парламентом — начать очищение системы».

ТРЕБОВАНИЯ ПРАВОВОГО СООБЩЕСТВА И ОБЩЕСТВА:

Human Rights Blue Cross & Blue Crescent movement Counter Crime Intelligence Organization CCIO Counter Crime Intelligence Organization International Police Academy КМБПЧ Служба новостей ООН United Nations

1. Ввести персональную ответственность следователей и прокуроров за дела, закрытые за отсутствием состава преступления.

2. Принудительно внедрить механизм публичных извинений и компенсаций за ошибочные или сфабрикованные дела.

3. Вернуть в УПК институт доследственной проверки, приостановив автоматизм ЕРДР.

4. Провести парламентское расследование всех дел, прекращённых с 2021 по 2024 годы, с выявлением причин, инициаторов и последствий.

Когда уголовное дело становится способом давления, а не поиском истины, государство рискует потерять главное — доверие граждан.

Мы призываем:

Превратить заявления Сената не в громкие слова, а в реальные реформы.

МАЖИЛИС ПАРЛАМЕНТА РК

ПРАВИТЕЛЬСТВЕННЫЙ ЧАС В МВД: ПРИОРИТЕТ — ОБЩЕСТВЕННАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ

В министерстве внутренних дел состоялся Правительственный час с участием депутатов Мажилиса Парламента Республики Казахстан, на котором были обсуждены актуальные вопросы обеспечения общественной безопасности, профилактики правонарушений и внедрения цифровых решений в сфере охраны правопорядка.

Глава МВД представил широкий спектр реализуемых мер, направленных на снижение уровня преступности, усиление профилактики правонарушений, борьбу с нарко- и киберпреступностью, повышение безопасности на дорогах, а также развитие партнерства с гражданским обществом.

По данным министерства, за девять месяцев количество преступлений снизилось на 6 тысяч по сравнению с аналогичным периодом прошлого года.

- Преступность — явление социальное, и для устойчивого снижения нужны усилия всех государственных органов и общества. Эти подходы заложены в концепции обеспечения общественной безопасности в партнерстве с обществом, — отметил министр внутренних дел Ержан Саденов.

Особое внимание уделено профилактической работе. За счет превентивных мер пресечено на 15% больше нарушений общественного порядка. В рамках реализации задач, поставленных Главой государства в Послании народу Казахстана, МВД активно внедряет цифровые технологии, включая искусственный интеллект.

- Сегодня в следственную работу внедряется цифровой помощник с ИИ. Он автоматизирует анализ показаний, выявляет противоречия и помогает сократить сроки расследований, — рассказал глава ведомства.

По всем расследуемым делам гражданам возмещен ущерб на сумму 40 млрд тенге. Приоритетным направлением остается обеспечение порядка в общественных местах. Расширяется сеть видеонаблюдения, устанавливаются тревожные кнопки и стационарные посты. С помощью камер раскрывается более

58% преступлений, пресечено 523 тысячи административных правонарушений.

При этом акцент делается не на штрафных санкциях, а на формировании культуры нетерпимости к правонарушениям. Продолжается активная борьба с наркопреступностью.

С начала года не допущено в оборот более 26 тонн наркотических веществ, в том числе свыше одной тонны синтетических наркотиков. Ликвидировано 16 организованных преступных групп и 12 нарколабо-

раторий по производству синтетики. Значительную угрозу представляет киберпреступность. Доля интернет-мошенничеств в общей структуре преступности составляет 26%. В этой сфере ликвидированы 7 международных и 5 внутренних call-центров, заблокировано 4 531 фишинговый сайт и пресечено 67 миллионов мошеннических звонков.

Одним из важных направлений деятельности МВД является безопасность на дорогах. За отчетный период задержано 19 тысяч водителей в состоянии опьянения, выявле-

но свыше 11 миллионов нарушений правил дорожного движения.

На аварийно-опасных участках активно применяются дроны, мобильные комплексы и система "Қорғау". В профилактике правонарушений задействованы студенческие отряды, общественные помощники, консьержи, представители местных сообществ.

Расширяется круг субъектов профилактики, активизируется роль акимов и местных исполнительных органов. Повышается правосознание граждан, растет культура законопослушания. Люди становятся более ответственными и активно сообщают о правонарушениях. Разработанный профильный Закон о профилактике правонарушений, который вводит солидарную ответственность всех государственных органов. Эффективность проводимой работы будет отражаться в ежегодном Национальном докладе.

В министерстве внутренних дел отмечают, что достижение устойчивого снижения преступности возможно только при объединении усилий всех государственных структур и активных граждан. Совместная работа позволит обеспечить безопасность, укрепить закон и порядок в стране.

(источник: gov.kz)

АРДАГЕРЛЕР АРАСЫНДА ТАРТЫСТЫ ОЙЫН ӨТТІ

ҚАЗАН АЙЫНЫҢ ШУАҚТЫ КҮНДЕРІНІҢ БІРІНДЕ ҚАРАТАЛ АУДАНЫН-ДА ЕРЕКШЕ ОҚИҒА ӨТТІ. ЕҢБЕК АРДАГЕРІ, АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ САЛАСЫНЫҢ МАЙТАЛ-МАНЫ, ЕЛГЕ СЫЙЛЫ АЗАМАТ – СЕЙІЛХАН ЫБЫРАЙЫМҰЛЫ БЕКОВ 80 ЖАСҚА ТОЛДЫ. ОСЫ МЕРЕЙТОЙ ҚҰРМЕТІНЕ ТАЛДЫҚОРҒАНДАҒЫ «АРИС-ТОКРАТ» БИЛЬЯРД КЛУБЫНДА АРДАГЕРЛЕР АРАСЫНДА ТАРТЫСТЫ ДУМАНДЫ БИЛЬЯРД ЖАРЫСЫ ҰЙЫМДАСТЫРЫЛДЫ.

Беков Сейілхан Ыбырайымұлы

аталған ойын түрінен алғаш бақ сынасып көрді.

Жарыстың бас төрешісі – Республикалық ардагерлер бильярд одағының президенті Ж. Мырзахметов болды. Жеңімпаздарға бағалы сыйлықтар мен ақшалай марапаттар табысталды. Бірінші

орынды Беркімбаев Серік иеленіп, 80 000 теңге ақшалай сыйлыққа ие болды. Екінші орын мен 40 000 теңге Толқынбеков Нұрболсынға бұйырды. Үшінші орынды Минияров Мағруф иеленсе (20 000 теңге), төртінші орын Туғанбаев Дәулетке (20 000 теңге), бесінші орын Жапарқұлов Рғайбекке (10 000 теңге) берілді. Сыйлықтардың барлығын және жарысты ұйымдастыру шығындарын Сейілхан Ыбырайымұлы өз қаражатынан қамтамасыз етті. Бұл – үлкен жүректі азаматтың жомарттығы мен ардагерлерге деген шынайы құрметінің айғағы.

Жиын барысында Қаратал ауданы әкімінің орынбаса-

кеңесінің төрайымы Ұлбосын Тойлыбайқызы және әжелер кеңесінің төрайымы Барқыт Оразбекқызы құттықтау сөз сөйлеп, мерейтой иесінің ел үшін атқарған еңбегін және бильярд ойынының жайын ерекше ілтипатпен атап өтті.

Сейілхан Ыбырайымұлы 1945 жылы 10 қазанда Ескелді ауданының Өтенай ауылында дүниеге келген. 1952 жылы мектепке барып, 1959 жылы 7-сыныпты тәмамдаған соң, ауылшаруашылық техникумына оқуға түседі. Оны 1964 жылы бітіріп, Қарағанды облысы Жезді ауданында инженер болып алғашқы еңбек жолын бастайды. 1964-1967 жылдары Примор-

ты қызметтер атқарған: Үштөбе қаласында механик, Госсельтехнадзорда бас инженер, «Казсельхозтехника» мекемесінде директордың орынбасары, автобаза директоры, кейіннен директор лауазымына дейін көтерілді. 1993 жылдан бері «Ауылтехника» ЖШС-ін басқарып келеді. 13 жыл Қаратал ауданының ардагерлер ұжымының төрағасы болды. Ол – тек өз ісінің шебері ғана емес, ұйымдастырушылық қабілетімен де танылған жан.

Ардагердің өнегелі өмір жолы мен еліне сіңірген еңбегі кейінгі ұрпаққа үлгі. 80 жасқа келсе де, ел ортасында, елмен бірге жүрген Сейілхан аға сынды азаматтар барда ауыл да, қоғам да

ры Айбек мырза, аудандық ішкі саясат бөлімінің басшысы Асқар мырза, ардагерлер кеңесі төрағасының орынбасары Шара Садуқызы, облыстық бильярд федерациясының президенті Тоқтар Есімов, аудандық аналар

ский өлкесінде әскер қатарында борышын өтейді. 1968-1973 жылдары Алматыдағы ауылшаруашылық институтында оқып, инженер-механик мамандығын алып шығады. Кейін түрлі салаларда жауап-

алға басары анық. Бұл мерейтой – абзал жанға көрсетілген құрмет пен алғыс қана емес, тұтас бір дәуірдің шежіресіне айналған еңбек жолына тағзым іспетті.

ӨЗ ТІЛШІМІЗ

СПОСОБЫ ЗАЩИТЫ ДОКУМЕНТОВ ОТ ПОДДЕЛКИ

ИЗГОТОВЛЕНИЕ ДОКУМЕНТОВ ОСОБОЙ ВАЖНОСТИ, ЦЕННЫХ БУМАГ, ДЕНЕЖНЫХ ЗНАКОВ ДОЛЖНО БЫТЬ ГАРАНТИРОВАНО ЗАЩИТОЙ ОТ ПОДДЕЛКИ В СООТВЕТСТВИИ С МИРОВЫМИ СТАНДАРТАМИ. УРОВЕНЬ ЗАЩИТЫ ДОКУМЕНТА В ЦЕЛОМ ДОЛЖЕН СООТВЕТСТВОВАТЬ ЕГО НАЗНАЧЕНИЮ И ОСВЕДОМЛЕННОСТИ О НЕОБХОДИМОСТИ И ДОСТАТОЧНОСТИ ЭЛЕМЕНТОВ ЗАЩИТЫ ОТ ФАЛЬСИФИКАЦИИ. ПРИ ЭТОМ ЛЮБОЙ ВИД ЗАЩИТЫ ДОКУМЕНТА ДОЛЖЕН БЫТЬ ДОСТУПЕН ДЛЯ РАСПОЗНАВАНИЯ ОРГАНОЛЕПТИЧЕСКИМИ МЕТОДАМИ, ЛИБО С ПОМОЩЬЮ СПЕЦИАЛЬНЫХ ПРИБОРОВ И ПОДЛЕЖИТ ИССЛЕДОВАНИЮ МЕТОДАМИ СУДЕБНО-ТЕХНИЧЕСКОЙ ЭКСПЕРТИЗЫ ДОКУМЕНТОВ.

Современная концепция изготовления документов особой важности, а также ценных бумаг, денежных знаков предполагает наличие в них многоуровневых систем защиты от подделки. Сведения о них охраняются законодательством. Среди комплекса защитных средств можно выделить следующие группы:

первая группа определяется свойствами носителя изображений - основы документа (технологическая защита);

вторая – свойствами печатных красок и иных материалов докумен-

тов (физико-химическая защита); третья - способами полиграфической печати (полиграфическая защита).

Технологическая защита представляет собой комплекс визуально обнаруживаемых признаков, вносимых в отдельные реквизиты документов в результате использования специальных технологических приемов. Такими признаками в бланках документов являются: состав бумаги и ее оптические свойства, композиционный состав бумаги, водяные знаки, защитные нити, волокна, оптически изменяющиеся краски, голографиче-

ская защита.

Физико-химическая защита бланков, документов основана на использовании в их составе материалов, добавок различных химических веществ, наличие которых может быть определено специальными методами. При этом в качестве физико-химической защиты используются, в основном, люминофоры, которые обуславливают свечение фрагментов изображений и отдельных реквизитов документов при их освещении ультрафиолетовыми и инфракрасными лучами.

Полиграфическая защита заключается в использовании различных способов и приемов полиграфической печати и их комбинаций. Например, данный вид защиты доминирует по сравнению с другими защитными элементами и представляет собой способы основных видов печати: высокая, плоская, глубокая, трафаретная печать и их разновидности, а

также специальные виды печати (орловская, ирисовая печать, типоофсет, металлография (в том числе многоцветная) и прочие способы полиграфической защиты (микропечать, совмещенные и скрытые изображения).

Как правило, при подделке бланков - документов не пользуются всеми предусмотренными способами печати, а применяют какой-либо один или несколько способов.

Вышеуказанные способы защиты документов являются наиболее распространенными, они могут быть дополнены и другими специфическими способами, повышающими защищенность документов от подделки в зависимости от вида и значимости документа.

Д. СЕРГАЗИЕВА,
эксперт ИСЭ по области Жетісу

ОЛҚЫЛЫҚТАРҒА ОРЫН БЕРІЛМЕСЕ...

Қазақстан Республикасының «Қазақстан Республикасындағы тіл туралы» Заңына сәйкес қазіргі таңда сотта іс қағаздарын жүргізу кезінде мемлекеттік тілді қолдану бойынша жүйелі жұмыстар жүргізілуде. Соттар, мемлекеттік органдар мен ұйымдар арасындағы құжат айналымы мен хат алмасу мемлекеттік тілде жүргізілуі тиіс. Бұл ретте соттар мемлекеттік тілдің мәртебесі мен маңызын арттыруға үлкен көңіл бөліп, көптеген шараларды қолға алуда. Соңғы кездері сот ісін жүргізуде қазақ тілінің қолданылу аясы кеңейіп келеді, тек мемлекеттік органдар ғана емес, жеке тұлғалардың да сотқа мемлекеттік тілде жүгінуі артып келеді.

Қазақстан Республикасы Сот әкімшілігінің Жетісу облысы бойынша департаментінің құжатайналымы бөлімінің мәліметі бойынша Жетісу облысы соттарының статистикалық мәліметтерне сай, 2024 жылдың 3-тоқсанында мемлекеттік мекемелерден сотқа 1230 талап қою түскен болса, оның 291-і (23,6%) мемлекеттік тілде берілген. Ал, 2025 жылдың 3-тоқсанында 1493 талап қою келіп түсіп, оның 525-ы (35,1%) мемлекеттік тілде берілген. Бұл облыс соттарында 2024 жылдың 3-тоқсанымен салыстырғанда сот ісін жүргізудегі мемлекеттік тілдің үлесі 11,5%-ға артқанын көрсетеді.

Сондай-ақ, статистикалық мәліметтерге сәйкес 2025 жылдың қаңтар-қыркүйек айлары аралығында аяқталған 5471 әкімшілік құқық бұзушылық туралы істің 3963-і (72,4%), 1093 қылмыстық істің 685-і (62,7%) қазақ тілінде қаралған. Бұл көрсеткіштер өткен жылдан

тиісті кезеңімен салыстырғанда қылмыстық істер бойынша 8,9%-ға, әкімшілік құқық бұзушылық істер бойынша 2,4%-ға, азаматтық істер бойынша 2%-ға өскенін аңғартады.

Демек, цифрларды сөйлететін болсақ, бұл маңызды мәселе бойынша ілгері басушылық бар екені даусыз. Алайда, кейбір қолбайлаулар болып жүрген кемшіліктерге кеңшілік берілмейтін болса мемлекеттік тілде қаралған істердің саны анағұрлым арта түсер еді.

Жасыратыны жоқ, кейбір адвокаттар мен заңдық көмек көрсетуші өкілдер өздері қазақ бола тұра орыс тілінде білім алғандықтан немесе қазақ тіліндегі терминдерді, сөз тіркестерін жетік білмей, оларды қолдануда қиналатындықтан өздеріне келген азаматтардың сотқа беретін талап арыздарын орыс тілінде беруге итермелейді. Сөйтіп, іс құжаттарының бәрі орыс тілінде толтырылады. Ал, заң талабы бойынша сотқа дейінгі тергеп тексеру амалдары қай тілде жүргізілсе, сот ісі сол тілде жүргізілуін ҚР Қылмыстық процестік Кодексі талап етеді. Азаматтық істе де, әкімшілік істе де қойылатын талап дәл солай. Яғни, сотқа келіп түскен ресми тілдегі істі, соттың өз еркімен қазақ тіліне көшіруге өкілеттігі жоқ. Ал, мұның салдары, кейін сот процесі кезінде іске қатысушылардан жауап алу кезінде қиындықтарға әкеп соғады. Арызшағымын орыс тілінде беріп отырған азамат жауабымды қазақша берем, деп аудармашы тағайындауды талап етіп жатады. Содан барлық тараптың өкілдері қазақ болса да істі

аудармашыны тарту арқылы орыс тілінде өткізуге тура келеді.

Мына бір мысал да назар аударуға тұрарлық. Кейбір қандастарымыз орыс мектебін тәмамдағандықтан өзі қазақша шұбарлап сөйлейтіндіктен сот процестерінде мемлекеттік тілде сөйлеуге арланатын сияқты. Мәселен, дауласушы тараптардың бәрі өзіміздің қандастарымыз бола отырып, кейбірулер аудармашымен қамтамасыз етуге өтініш білдіреді. Содан басында аудармашының көмегіне жүгініп отырған әлгі адам екі тараптың «айтысы» қыза түскен кезде мемлекеттік тілде дауласып, дес бермей кетеді және аудармашы жайына қалады. Бұл мысал да мемлекеттік тілдің қолдануын құнғатмайтынымызды көрсетеді.

Орайы келіп тұрғанда айта кеткен жөн болар. Жоғарғы Сот тарапынан қабылданған сот актілерін қарапайым халыққа түсінікті ері нанымды болуы үшін көз сүріндіретін шұбалаңқы сөйлемдерден арылып, қысқа да нұсқа жай сөйлемдер арқылы жеткізу жөнінде ұдайы талап қойылып отырады. Осы талапты басшылыққа ала отырып, судьялар қабылданған шешімдерін тараптарға түсінікті ері қолжетімді ету үшін қысқа да нұсқа сөйлемдермен жазуға тырысады. Енді осы сот актісін жазу барысындағы адамдардың тегінің дұрыс жазылуы туралы кезімді толғаңды жүрген мәселені айта кетейін. Қазакта «Айт-паса сөздің атасы өледі» деген мәтел бар ғой. Сондықтан оймақтай ойымды ортаға салғым келеді. Кезінде қужат толтырушылардың

немқұрайдылығынан немесе орыс әліпбиінің тәртібіне сәйкестендіріліп, тектерінің мағынасы «майыстырылып» жазылып кеткен адамдар арамызда аз емес. Ал, енді олардың тегін жазған кезде төлқұжатындағы нұсқасына сүйеніп жазып, олардың төп-төуір тегінің «терісін айналдырып» жібереміз. «Құрған қасық ауыз жыртады» демекші бірер мысал келтіре кетейік. «Чубунтаев» деген текті алатын болсақ оның шығу тегі Шыбынтаев емес пе? Неге оны орыс тілінде қаз-қалпында жазуға болмаған. Бұл тектің жазылымында бірде-бір қазақ қаңіріптер жоқ қой. Сол сияқты «Исимбіев» («Есімбеков»), «Ирkitбаев» (Ірkitбаев), «Чукубасов» (Шүкібасов), «Увалитов» (Уәлитов), «Кванышбеков» (Қуанышбеков), «Чайджунусов» (Шәйжүнісов) тағы сол сияқты тұмсығынан тізе беруге болады. Енді осы тектерді қазақша шешім шығарсақ түпнұсқасынан ауытқуға болмайды деп қаз-қалпында өзгеріссіз жазуға мейжүр боламыз. Ол аз болғанда, қазақша әзірлеген құжаттың соңына судьяның өзі деген төлқұжаттағы нұсқасы бойынша жазуға мейжүр болады. Сонда төп-төуір түпкілікті мағынасы бар тегімізді қашанғы осылай төлкекке сала береміз. Ендеше тиісті құзыретті органдар осы мәселені бір ізге түсірудің жолын қарастырағын жөн сияқты.

Тоқсан ауыз сөздің тобықтай түйініне келсек, осындай олқылықтардың орнын толтырсақ мемлекеттік тілдің мәртебесін асыруға және оның қолданыс аясын кеңейте түсуге мүмкіндік молая түсері хақ.

Ш.ХАМИТОВ

СОТ КАБИНЕТИ

КӨПШІЛІККЕ ҚОЛАЙЛЫ СЕРВИС

Бүгінгі таңда еліміздің сот жүйесіне етене еніп, сотқа қатысушы тараптардың сенімді серігіне айналған «Сот кабинеті» – бұл электрондық ақпараттық сервис азаматтарға кеңінен танымал екені даусыз. Дегенмен, сот процестері барысында бұл жайлы жете білмейтін адамдардың да бар екеніне көз жеткізіп жатамыз. Сонықтан осы шағын мақаламызда бұл ақпараттық сервисінің тиімділігі жайлы тағы да түсінік бере кетуді жөн көрдік.

Жалпылама айтқанда, «Сот кабинеті» сот органдарының онлайн сервисіне қолжетімді бірінші терезе болып саналады, сот ісін жүргізуді жеңілдету және азаматтар үшін сот жүйесінің қол жетімділігін қамтамасыз ету мақсатында іске асырылған. Осы сервисінің негізгі ерекшелігі азамат, оның заңды өкілі, адвокат немесе заңгер кез келген ыңғайлы уақытта, үйінен немесе кеңседен шықпай-ақ интернет желісі арқылы сот құжатын, сондай-ақ, істің мәртебесін қарай алады және сот актісін басып шығара алады.

Мұнымен қоса, сот кабинеті сервисі арқылы заңды тұлғалардың мемлекеттік баж төлеу мәселесі шешімін тапты, жеке тұлғаның төлем карточкасы арқылы бажды төлеу, сондай-ақ, төлем құжатының сканерден өткен көшірмесін беру мүмкіндігі бар. «Сот кабинеті» және «Сот құжаттарымен танысу» электрондық сервисітері Жоғарғы Соттың www.sud.kz ресми сайтында іске қосылған. Аталған қызметтерді электрондық цифрлы қолтаңбасы бар азамат қана тұтына алады.

Сүйсінерлігі сол, қазір талап қоюлардың,

өтінішхаттардың электронды түрде түсуі соттың да, сотқа жүгінген тұлғалардың да уақытын үнемдеп, жұмысын жеңілдетті. Айталық, азамат немесе оның заңды өкілі өзінің уақыты мен қаражатын кетірмей, үйінен талап қою жіберсе, ол электронды түрде соттың базасына түседі. Сот қызметкері дайын электронды түрде түскен арызды тіркейді. Ол үшін ол құжаттарды сканерден өткізіп, базаға салып жатпайды, өйткені олардың барлығы дайын түседі. Сотқа жүлген азамат талап қоюы тіркелгені туралы талон алады, бірнеше күннен кейін оның уялы телефонына оның арызы бойынша сот құжаты шыққаны туралы хабарлама келеді. Бұл ретте азаматтар сот құжатын алуға сотқа барып уақытын кетіріп, қаражатын шығындап, әуреге түспейді. Демек, сот жүйесі қызметкерлерінің азаматтармен байланысын азайтады және сыбайлас жемқорлыққа бейімділікке жол бермеу-

ге септігін тигізеді. Өйткені, сот қызметкері арыз беруші адаммен бетпе бет кездеспейді, ал, дайын электронды түрде түскен арызды тіркейді

Тағы бір айта кетерлік жай, Жоғарғы Соттың және жергілікті соттардың сайтында іске қосылған «Сот құжаттарымен танысу» сервисі сот өндірісінің жеделдігі мен қолжетімділігін қамтамасыз ету үшін Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының сайтындағы электронды сот құжаттарымен танысуға мүмкіндік беретінін де назарларыңызға сала кеткен абзал.

Данияр МОЛДАХМЕТОВ,
Талдықорған құқық бұзушылықтар
жөніндегі мамандандырылған
ауданаралық әкімшілік сотының бас
маманы-сот отырысының хатшысы.

ЗАҢ ТАЛАБЫ

АЗАМАТТАРДЫҢ БІЛГЕНІ АРТЫҚ БОЛМАС

Қатардағы қарапайым адамдар құқық бұзушылық жасағаны үшін жауаптылыққа тартылатыны жайлы бейхабар болумен қатар, сот құқық бұзушылық деген сөздің мән мазмұнын да жете түсінбей жататынын күнделікті жұмысымызда кездестіріп те жүрміз. Сондықтан құқық бұзушылыққа жол бермес бұрын оның алдын алған дұрыс деген тұжырымды құптай отырып, оқырмандарға құқық бұзушылық жайлы тағы да қосымша біраз көзді жаң көріп отырымыз.

Айта кету керек, 2015 жылы Қазақстан Республикасында қазіргі қолданыстағы Қылмыстық кодексі қабылданып, оған бұрынғы кодекспен салыстырғанда біршама өзгерістер енгізілген болатын. Жаңа кодексте қылмыстық құқық бұзушылықтар қоғамға қауіптілік және жазаланушылық дәрежесіне қарай 2 түріне, яғни қылмыстар және қылмыстық теріс қылықтар болып бөлінген. Осы Кодексте жазалау қатерімен тыйым салынған айыппен жасалған, қоғамға қауіпті іс-әрекет (әрекет немесе әрекетсіздік) қылмыс деп танылады. Ал қылмыстық теріс қылық деп қоғамға зор қауіп төндірмейтін, болмашы зиян келтірген, не адамның жеке басына, ұйымға, қоғамға немесе мемлекетке зиян келтіру қатерін туғызған іс-әрекет (әрекет не әрекетсіздік) танылады.

Тегінде, қылмыстық құқық бұзушылықтар жиынтығы деген тұжырым да қылмыстық істерде жиі кездеседі. Мәселен, осы

Кодекстің түрлі баптарында немесе баптарының бөліктерінде көзделген, адам солардың бірде-біреуі үшін сотталмаған немесе заңмен белгіленген негіздер бойынша қылмыстық жауаптылықтан босатылмаған екі немесе одан да көп іс-әрекетті жасау, қылмыстық құқық бұзушылықтардың жиынтығы деп танылады. Қылмыстық құқық бұзушылықтардың жиынтығы кезінде адам, егер осы іс-әрекеттердің белгілері осы Кодекстің бір бабынан немесе бабының бір бөлігінің неғұрлым қатаң жазаны көздейтін нормасында қамтылмаған болса, әрбір жасалған іс-әрекет үшін осы Кодекстің тиісті бабы немесе бабының бөлігі бойынша қылмыстық жауаптылықта болады.

Сонымен қатар, аталған Кодекстің екі немесе одан да көп бабында көзделген қылмыстық құқық бұзушылықтардың белгілері бар бір әрекет (әрекетсіздік) те қылмыстық құқық бұзушылықтардың жиынтығы деп танылады. Қылмыстардың мұндай жиынтығы кезінде адам, егер бір іс-әрекеттің белгілері осы Кодекс бабының басқа іс-әрекет үшін неғұрлым қатаң жазаны көздейтін нормасында қамтылмаған болса, әрбір жасалған іс-әрекет үшін осы Кодекстің тиісті баптары бойынша қылмыстық жауаптылықта болады.

Ли́ра ҚАДЫРҚҰЛОВА,
Қонаев қаласы мамандандырылған
тергеу соты әкімшісінің басшысы.

МЕДИЦИНА

СОТТАРҒА ЖҮКТЕМЕНІ АЗАЙТУДЫҢ БАСТЫ ЖОЛЫ

Ортақ мәмілеге келе алмай, шекісіп қалған тараптар арасындағы дауды медиация рәсімімен шешу соттарға жүктемені азайтудың басты жолы болып табылады. Дауды медиация жолымен немесе сот арқылы шешуді таразылайтын болсақ, сот шешімді құқық пен заңды негізге ала отырып қабылдайды, ал медиация тәртібінде тараптар өздері бірлесе отырып шешім қабылдайды.

Ортақ мәмілеге келе алмай, шекісіп қалған тараптар арасындағы дауды медиация рәсімімен шешу соттарға жүктемені азайтудың басты жолы болып табылады. Дауды медиация жолымен немесе сот арқылы шешуді таразылайтын болсақ, сот шешімді құқық пен заңды негізге ала отырып қабылдайды, ал медиация тәртібінде тараптар өздері бірлесе отырып шешім қабылдайды.

Сонымен қатар дауды ушықтырмай бітімгершілікпен шешудің тиімділігі жайында сөз қозғайтын болсақ, айталық, дау сот тәртібімен қаралған жағдайда қорғаушыға төленетін шығындар, мемлекеттік баж төлемдері, араптама жүргізу шығындары бар екенін ұмытпайық. Ал медиация тәртібінде тек медиаторға ғана төленетін шығындар болады. Сот тәртібімен дауды шешу ұзақ уақыты алатын болса, медиацияда азаматтық құқықтық қатынастар бойынша 30 күннен аспайтын мерзім ішінде қаралады. Осылайша дауды сотқа дейін реттеу тараптарға дауды (жанжалды) қысқа мерзімде, материалдық және моральдық аз шығындармен шешуге мүмкіндік береді. Сотта дау жария түрде ашық қаралса, ал медиация тәртібінде жабық түрде екі тараптың келіссөздерге келуі арқылы оңтайлы шешім қабылданады.

ҚР «Медиация туралы» Заңының 3 бабының талаптарына сәйкес медиацияның мақсаттары мыналар болып табылады: 1) дауды (жанжалды) шешудің медиацияның екі тарапын да қанағаттандыратын нұсқасына қол жеткізу, 2) тараптардың дауласушылық деңгейін төмендету.

Осы Заңның 4 бабының талаптарына сәйкес медиация мынадай қағидаттар негізінде жүргізіледі: 1) еріктілік, 2) медиация тарапының тең құқылығы, 3) медиатордың тәуелсіздігі мен бейтараптылығы, 4) медиация рәсіміне араласуға жол бермеушілік, 5) құпиялық.

Тараптардың бірі мемлекеттік орган болып табылатын кезде, жеке және (немесе) заңды тұлғалар қатысатын азаматтық, еңбек, отбасылық және өзге де құқық қатынастарынан туындайтын дауларға (дау-шарпаға) медиация рәсімі қолданылмайды. Сыбайлас жемқорлық қылмыстар және мемлекеттік қызмет пен мемлекеттік басқару мүдделеріне қарсы өзге де қылмыстар туралы қылмыстық істер бойынша да медиация рәсімі қолданылмайды.

Сот тәртібінде қарастыруға тиіс даулардың санын қысқартып, оларды шешудің баламалы тәсілдерін қолдану, оның ішінде бітімгершілік рәсімдер – медиация әдісін қолдану адам құқықтарының әділ сақталуының кепілі.

Меруерт ЕСЕЛБАЕВА,
Текелі қалалық сотының бас маманы-сот
отырысының хатшысы.

ФУТБОЛ ЖАҢАЛЫҚТАРЫ

ТӨРТ КҮННІҢ ІШІНДЕ ТӨРТ ҰПАЙ ОЛЖАЛАДЫ

Бельгия құрамасынан 0:6 есебімен ойсырай жеңілістен кейін Қазақстан құрамасының бас бапкері Али Алиев өзінің қызметінен кеткені баршаға аян. Сондықтан еліміздің бас командасына басшылық жасау міндеті есімі футбол жанашырларына көңінен мәлім білікті бапкер Талғат Байсуфиновке жүктелген болатын. Айта кету керек, Талғат бұрын Қазақстан құрамасының бас бапкері қызметін атқарған да болатын.

Қазан айында өтетін әлем чемпионатына қатысу үшін іріктеу ойындары шеңберінде ойналатын екі ойынға қатысу үшін жаңа бапкер ел намысын қорғауға келесі футболшыларды шақырды. Олардың ішінде жаңа есімдер де болды. Атап айтқанда, **Қақпашылар:** Стас Покатилов («Сабах», Әзербайжан), Мұхаммеджан Сейсен («Астана»), Бекхан Шайзада («Ордабасы»), Қажымұқан Төлепберген («Оқжетпес»); **Қорғаушылар:** Сергей Малый, Сұлтанбек Астанов (екеуі — «Ордабасы»), Әлібек Қасым, Бағдат Қайыров (екеуі — «Ақтөбе»), Ян Вороговский («Астана»), Нұралы Әліп («Зенит», Ресей), Наурызбек Жагоров («Тобыл»), Сағи Совет («Жеңіс»), Әділбек Жұмаханов («Елімай»), Дінмұхаммед Кашкен («Жетісу»), Арсен Әшірбек («Оқжетпес»); **Жар-**

тылай қорғаушылар: Дәурен Жұмат («Оқжетпес»), Исламбек Қуат, Дінмұхамед Қараман (екеуі — «Жеңіс»), Рамазан Оразов, Алмас Төлебай (екеуі — «Елімай»), Ислам Чесноков («Тобыл»), Бактиер Зайнутдинов («Динамо Мәскеу», Ресей), Муроджон Халматов («Ордабасы»), Дамир Қасаболат («Қайрат»), Георгий Жуков («Ақтөбе»); **Шабуылшылар:** Артур Шушеначев («Ақтөбе»), Максим Самородов («Ахмат», Ресей), Дастан Сәтпаев («Қайрат»), Иван Свиридов, Ғалымжан Кенжебек (екеуі — «Елімай»).

Сүйсінерлігі сол, ел сенімін арқалаған осы жігіттердің арасында біздің жерлесіміз Талдықорғанның «Жетісу» командасының белді қорғаушысы Дінмұхаммед Кашкеннің болуы мерейімізді өсіре түсті.

Тағы бір қуанарлық жай, бұған дейін өткізген бес

ойынының төртеуінде ұтылып, тек Лихтенштейнді ғана жеңген біздің футболшылар төрт күннің ішінде өткізген екі ойынында төрт ұпайды қоржынға салды. Лихтенштейнмен болған ойында Қазақстан құрамасының ойын жүйесіне едәуір өзгерістер енгізіліп, ойын өрнегінің жетілдіріле түскені көзге ұрып тұрды. Бұған қазақстандықтар қарсыластар қақпасына қарымтасыз төрт доп соғуының өзі дәлел болса керек. Бұл ойында семейлік «Елімайдың»

шабуылшысы Ғалымжан Кенжебек ерекше көзге түсті. Ол өзі екі гол соғып, Бактиер Зайнутдиновтың гол соғуына әдемі пас берді. Төртінші голдың авторы қорғаушымыз Әлібек Қасым («Ақтөбе») болды. Жанкүйерлерді нәтижелі ойынымен желпіндіріп тастаған отандастарымыз үш күннен кейін топ басында тұрған Солтүстік Македония құрамасымен ойын өткізді.

Бұл кездесуде екі құрама алғашқы минуттан белсенді қимыл

көрсетті. Гол соғатын мүмкіндіктер де болды. Дегенмен олар дйттеген мақсатына жете алған жоқ. Ойын барысында Ғалымжан Кенжебектің белсенділігі тағы да көрініп тұрды. Оған қоса қазақстандық Мұхамеджан Сейсен бірнеше мәрте қақпасына доп дарытқан жоқ. Бірінші кезеңде есеп ашылған жоқ.

Екінші кезеңде македониялық футболшылардың белсенділігі байқалды. Оған қазақстандық қорғаушылар лайықты тойтарыс бере білді. Есесіне қарсы шабуылға шығып, гол соғатын мүмкіндікті іздеді. Ойынның 54-минутында астаналық «Жеңістің» ойыншысы Дінмұхамед Қараман өз құрамасын алға шығарды. Ал македониялық Энис Барди 74-минутта таразы басын теңестірді. Осылайша, қос құрама 1:1 есебіне тең тарқасты. Қазақстанды қаппақпен ұрып алам деп ойлаған солтүстік Македония командасы опық жеп қалып, көш тізгінін сырт алаңда Уэльсті 4:2 есебімен тізе бүктірген Бельгия құрамасына беруге мәжбүр болды.

Енді отандастарымыз алдағы ойынын 15 қарашада өз алаңында Бельгияға қарсы өткізеді.

Ш.ХАМИТОВ.

ЖАЙДАРМАН ЖАҢАЛЫҚ

«ҚАЙРАТТЫҢ» ҚАҢАРМАН ҚАҚПАШЫСЫ ҚАТАРҒА ҚОСЫЛДЫ

Алматылық "Қайраттың" қақпашысы Темірлан Анарбеков ауыр жарақатынан айығып, команда сапына оралды. Бұл туралы KAZ.NUR.KZ хабарлайды. Темірлан Анарбековтың негізгі құраммен жаттыға бастағаны туралы "Қайраттың" Instagram-дағы парақшасынан белгілі болды. Алматылық клуб "қаһарман қақпашысының" оралған сәтінен видео жариялап, жанкүйерлерін қуантты.

Бейнежазбада Анарбековты командаластары мен бапкерлері жылы қарсы алғанын байқауға болады. Артынан алматылық команданың ойыншылары дәстүр бойынша дәліз құрып, кезек-кезек Темірланның арқасынан ұрды.

Айта кетейік, Темірлан Анарбеков "Қайраттың" УЕФА Чемпиондар лигасының негізгі кезеңіне өтуіне зор үлесін қосқан ойыншы. Қақпашы "Селтикпен" шешуші матчта пенальти сериясында үш допты қайтарып, командасына келесі кезеңге жолдама сыйлады.

«ЖЕТІСУ БАРЫСЫ - 2025»

БОЗКІЛЕМДЕ БАЛУАНДАР БЕЛДЕСТІ

Алматы облысы денешынықтыру және спорт басқармасы баспасөз қызметінің хабарлауынша, Талдықорған қаласындағы «Жастар» спорт сарайында қазақ күресінен «Қазақстан Барысы» республикалық турниріне облыс атынан қатысатын балуандарды іріктеу мақсатында «Жетісу Барысы» облыстық турнирі өз мәресіне жетті.

Дәстүрлі додаға 7 аудан мен Талдықорған және Текелі қалаларынан үздік деп танылған 18 бозкілем шебері қатысып, өз өңірлерінің намысын қорғады. Барлық балуандар жергілікті кезеңдердегі іріктеу сындарынан сүрінбей өтіп, облыстық деңгейде бақ сынауға мүмкіндік алды.

Турнирдің алғашқы белдесулерінен-ақ балуандардың дайындығы мен шеберлігі байқалды. Әр кездесуде нағыз ерлік пен табандылық танытқан спортшылар көрермендерге тартысты сәттер сыйлады. Дүбірді доданың қорытындысы бойынша Кебулақ ауданның өкілі Бекарыс Сәдуақас «Жетісу Барысы - 2025» атанды. Жеңімпазға белбеу, диплом және 1.500.000 теңге қаржылай сыйақы табысталды. Көксулық балуан Нияз Ерсайын жүлделі II орынды еншілеп, 1.000.000 теңгені қанжығасына байлады. III орынға Алакөл ауданынан келген Ернар Қабдолдаев табан тіреп, 500.000 теңгемен марапатталды.

Осылайша, іріктеу жарысының қорытындысы бойынша Елордада өтетін «Қазақстан Барысы» турнирінде өңіріміздің намысын Бекарыс СӘДУАҚАС пен Нияз ЕРСАЙЫН қорғайтын болады.

Бетті дайындаған Ш. ХАМИТОВ

ЧЕМПИОНДАР ЛИГАСЫ

«ҚАЙРАТ» - «ПАФОС» МАТЧЫНА БИЛЕТ САТЫЛЫМҒА ШЫҚТЫ

KAZINFORM дереккөзінің хабарлауынша, «Қайрат» футбол клубы Чемпиондар лигасындағы өнерін жалғастырып жатыр. Алматылық клуб бұған дейін сырт алаңда португалиялық «Спортингпен» және өз алаңында испаниялық «Реал Мадридпен» ойнап, екеуінде де ұтылып қалды. «Қайрат» енді Алматыда Кипрдің «Пафос» командасымен кездеседі.

Қазір «Қайраттың» Чемпиондар лигасының негізгі кезеңінде екі ойыннан кейін қоржынында ұпайы жоқ. «Пафоспен» кездесуден кейін алматылықтар тағы бес ойын өткізеді. «Қайрат» – «Пафос» матчы 21 қазанда Орталық стадионда сағат 21:45-те өтеді. 13 қазаннан бастап сатылымға шықты. Билетті Freedom SuperApp және Kairat SuperApp қосымшалары арқылы сатып алуға болады және ережелері «Қайрат» пен «Реал Мадрид» ойыны кезіндегідей.

Еске салайық, мұның алдында алматылық «Қайрат» пен мадридтік «Реал» клубтары арасындағы ойынға билет сатып алған 207 жанкүйер кіре алмай қалуына байланысты қалалық полиция тексеруді бастады.

ҚЫЗЫҚ-ДЕРЕК

ДЕНСАУЛЫҚҚА АРНАЛҒАН ПАЙДАЛЫ КЕҢЕС

Адам үшін денсаулықтан артық байлық жоқ. Бақыттың 90 пайызы дұрыс денсаулықта екенін ұмытпаңыз. Осы орайда, назарларыңызға денсаулыққа қатысты пайдалы кеңестер тізбегін ұсынамыз.

Қатты ыстық тамақ ішпеңіз

Ыстық тағамдар ағзадағы микробтармен күресетіні белгілі. Алайда, сол бактериялардың ішінде пайдалылары да бар екені рас. Адам ағзасындағы тіндер өте нәзік келеді, сол үшін ыстық тағам олардың тіршілігіне кері әсерін тигізуі мүмкін. Әсіресе, қалқанша безінің жұмысына бұл кедергі келтіреді. Ауыздан

жағымсыз иістің шығуы да осыдан. Сіз ішетін тағам мен сусындар цельсий өлшемі бойынша 45 градустан аспауы тиіс.

Суды бірнеше рет қайнатпаңыз

Су қайнаған сайын өзінің пайдалы қасиеттерін жоғалтады. Ал суды бірнеше рет қайнату арқылы оның ағзаға тигізетін зиянын да арттыра түсеміз. Негізі, суды қайнатпай-ақ, оны филтрден өткізіп алған дұрыс. Құдықтан алынған судың да зиянды тұстары бар.

Суды көбірек ішіңіз

Ағзаны қалпында ұстау үшін күніне 2 литр су ішу керек. Одан

артық ішудің қажеті жоқ. Екі литрден артық су ішсеңіз, су ағзадағы зиянды бактериялармен бірге пайдалысын да алып кетуі мүмкін. Егер нақтырақ айтатын болсақ, әр адам өзінің бір келі салмағына 30 мл су ішкен дұрыс. Мысалы, сіздің салмағыңыз 70 келі болса, онда күніне екі литр су ішесіз. Ал салмағыңыз 80 келі болса, 2,5 литр су пайдаланасыз.

Жаңғақ жеңіз, ол өмірді ұзартады

Жаңғақты күн сайын жесеңіз де артық емес. Өйткені, оның құрамында Е дәрумені бар. Сондай-ақ, жаңғақ адам ағзасының қартаю процесін баяулатады. Ең пайдалы жаңғақ деп

грек жаңғанын атауға болады. Грек жаңғанын күніне 100 грамнан артық жеменіз, өйткені, шамадан тыс жеудің де өзіндік проблемалары бар. Күнбағыс шемішкесін де

аздаған мөлшерде пайдаланған денсаулыққа қауіпті емес. Тек тісіңізді сақтау үшін оны қолмен шағыңыз.

Nur.kz сайтынан алынды

Қоры- тынды	Әнші ... Шадаева	Асхана құралы	... иесімен дөмді	Тамыл- жыған жаз айы	Ақын ... Жабаев	Класси- калық би	Ресей қаласы	... қойдан жуас	Дақыл түрі	Алмания тұрғыны
				Ерік			Грозный	Ата- мекен		
Келіннің сіңлігі	Қайсенов				Есірткі	Цитрус- ты жеміс			Музык. нота	
			Әнші роза					Қадам Мол		
Ысырап	Жиі				Тұңғыш	Айна серігі			ОҚО өзен	Сұйық тағам
		Асыл тас	... Алтын- сарин	Тіс		Жұмсақ емес			Ішкен адам	
Өлең	Құн			«Бер» ант.		Қазақ күйшісі	Әйгілі боксшы	Түйе	Серіков (әнші)	Тұлпар
	Септік түрі	Музыка- лық аспап					Жаға- нова			
	Күшіген	Қам	ҚР- дағы тау	Адал			Бытыра		Шұбар	
					Қазақ руы			Даңқ Түлкі		
	... Мәу- ленов	Балық			Қол бөлігі	Әшекей бұйым			Жәндік	Көзкер- ген адам
				Таяу	Хабар- ...	Тағам	Зейін			Қорек
Ақын Тұман- бай ...	Музык. нота	Ойын- сауық	Ұлттық сусын ыдысы					Кісі есімі	Риза ... туыс	
		Ыдыс түрі				Құрлық	Сарбаз	Білім		
	Франция қаласы	Әйгілі сарқы- рама	Бақылау						Таба	... көсе
			Қазақ- тың ақын қызы				Рахмет			Ин
	Нота Елорда		Реніш	... ана	Нота	Бұршақ	Әріп	Махаб- бат әуені	Жеті күн	Ер бала
					Вашинг- тон	... Шань		Жарыл- ғыш зат		
	... Кристи				Шипалы су	Аяқ бөлігі	... Байбо- сынов	Тоқ (ант.)	Эстрада Тамада	Үлес
	Керемет ірі					Ұшақ				... Кесоглы
				Кино- журнал				Жігіт есімі		... мынау
	Өзен, Еуропа		Белес	Марокко			Сүт өнімі		Сырт кіім Сұлу қыз	
	На-...	Тайпа	... Мон			Пек түс	Нота	Шеше		
				Оттава				Қала аты		
Микроб	Заһар	Хим-қ элемент			Ұра			... Нұрсұл- танқызы	Балық- шы құралы	

Тарату аумағы: Қазақстан Республикасы

Құрылтайшы: ырым КЕНЕНБАЙ

Баспахана директоры
Бақберген ТУКИБАЕВ

Редакция алқасы:

Гүлнұр БАЙМУХАН – редактордың орынбасары
Нұрила САЙДАҚҰЛОВА – тілші

Бас редактор
Баян ТАҢАТАРОВА

Кезекші редактор: Н. САЙДАҚҰЛОВА

Газет Қазақстан Республикасы
Мәдениет және ақпарат
министрлігінде
2007 жылғы 27 тамызда тіркеліп,
№ 8639-Г куәлігі берілген.

Газет аптасына бір рет, жұма күні шығады.
Жарияланған мақала авторларының пікірлері
редакция көзқарасын білдірмейді.
Жарнама мен хабарландырулардың мазмұны
мен мәтініне жарнама беруші жауапты.

Газет Талдықорған қаласы, Қабанбай батыр көшесі, 32 үйде
"Алматы-Болашақ" АҚ филиалы
"Оффсет" баспаханасында басылады.

Редакция мекенжайы: 040000, Талдықорған қаласы,
Қабанбай батыр көшесі, 32-үй, екінші қабат.

Телефондары: 8(7282) 41-11-70, 41-11-42;
E-mail: alatau.offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru
Сайты: alatau_gazeti
Газет 07.08.2000 жылдан бастап қазақ және орыс
тілдерінде аптасына бір рет - жұма күні шығады.

Таралымы 2700
Тапсырыс № 1062

Индекс 15534

Меншік иесі
"АЛМАТЫ-БОЛАШАҚ" АҚ